

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

Оила ва жамият

60 дан ошиқ қизлару ўғиллар, келинлару кўв-лар, набирару абиралар, чеваралар даврасида гулгул яшнаб ўтирган 83 ёшли табарруқ онахон София Бобохонова ҳикоя қилдилар:

- Отамиз Эшонбобохон ибн Абдумажидхон Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг биринчи муфтийси бўлган. 30-40-йилларда шўролар ҳукумати отамни ва Зиёвуддинхон акамни қатагон қилди. Шундан сўнг Бадриддинхон акам ва Насриддинхон укам ва мен мактабдан ҳайдалганимиз... Кутубхонамиздаги ноёб диний китобларни ёқиб ташлагани, бизни шаҳар ҳовлимиздан чиқариб юборишгани

ҳамон ёдимда. Вақт ўтиб, кейинчалик отам Диний назоратга раис, акам Зиёвуддинхонни уларнинг муовини этиб сайлангандан кейин ҳовлимизни иш юритиш учун қайтариб беришди. Олти ўғилнинг орасида битта қиз эдим. Онам Саломатхон уй бекаси

эдилар. Ота ва онамиз ҳалолликни, покизаликни биринчи ўринга қўйишган. Эсимда, ҳовлимиздан ўтадиган ариқ сувига хас туширган ёки тулурган одам жазосиз қолмасди. "Еган лўкманг, ичган сувинг ҳалол бўлсагина - қонинг тоза, идрокинг бенуқсон бўлади", - дердилар отам. Ошхонадаги гўштга, сабзавот ва нонга тегадиган тиглар алоҳида-алоҳида ажратиб

қўйиларди. Биз еган таомдан қўшимиз ҳам албатта туз топиши шарт эди. «Оллоҳ саҳийнинг боғини кўқартиради», - дердилар отам ва бу йўлда ўзлари ибрат эдилар. 20 нафар эр-хотин кўзи ожиз оилаларнинг ҳар бирига та қиз эдим. Қорасаройдаги боғимизда уйлар қуриб

бериб, меҳнат билан ризқ топишлари учун шароит яратганлар...

Дунёқарашимизга уйимиздаги муҳитнинг, келадиган меҳмонизломнинг ҳам таъсири катта бўлган. Хонадонимизга ташриф буюрган Жавоҳарлаъл Неру, Пабло Неруда, Лаъл Баҳодир Шастри, Индира Ганди, Аҳмад Сукарно... каби алломаларни ҳеч унутмайман.

Турмуш ўртоғим - Абдуҳалим Усмонхўжаев техника фанлари доктори, академик, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби эди. Ички маданияти жуда кучли инсон эди. Доим "илтимос" сўзини қўшиб мурожаат қилардилар. Беш фарзандимиз ҳам илму меҳнатнинг, "ҳалоллик"нинг этагини тутишди. Хўжайиним билан биргаликдаги 50 йиллик ҳаётимиздан фақат ширин хотиралар қолди...

Софияхон аянинг ўгли Амирсаид Усмонхўжаев шу кунларда 60 ёшни нишонлаётган экан.

- Отамдан "Эътиқод" деган улғу фазилатни ўрганиб ўсдик, - дейди Амирсаид ака. - Отам республикада "Машина ва механизмлар назарияси" мактабига

асос солиб, мазкур фан бўйича дарслик муаллифи ҳам бўлган. Отамнинг номига қўйилган кўчадан ўтарканман, улар нафақат биз - фарзандлар, балки халқимиз ҳаётида ҳам ўчмас из қолдирганларидан гурурланиб кетаман.

Отам ойимни: "Уй-рўзгор юритиш бўйича академик", - деб алқардилар. Ойим отамнинг илм билан шугулланишига шароит яратган. Бирор марта «чарчадим» ёки «бошим оғрияпти», - деб ўтирганларини кўрмаганимиз.

- Ойижонимизнинг: "Хасдан паст юринглр, камтар ва оддий кийининглр!" - деган ўғитлари ҳаммамиз учун қўлланма. Худога шукр, ҳаётда ўз ўрнимизни топдик. Ойижонимизга раҳмат. Умрлари узоқ бўлсин, - дейди қизлари Илмирахон.

Софияхон аянинг кўркам руҳсориға боқиб, яна саволга тутаман:

- Онахон, ҳамон чиройингизни, сарв-қоматингизни (кўз тегмасин) сақлаб қолибсиз. Сабаби не?

- Бунинг сабабини сўрасангиз, оддий - ҳар доим ҳаракатдаман. Ошхона иши, пазандлик - жону-дилим. Аслида, ажойиб келинлардан, қизлардан, қолаверса, набиралардан ҳам менга иш "тегмайди". Барибир ўзим учун "иш" топишга ҳаракат қиламан. Пардоз учун эса юзга қатиқ сурган бўлсам, қошга ўсмани "бегона" қилмаганман. Дастурхонимиздан мева-чева ва сут-қатиқни аритмаганман. Табиийликка не етсин... Ҳамма ҳам менинг ёшимга етсин, фарзандларининг бахтини кўрсин, ўргилай! - яйраб-яшнаб гапирдилар ака.

Аёлни - оиланинг ақл чироғи, дейишади. Ана шу чироқ қанчалик равшан ёнса, уйдаги муҳит ҳам шунча соғлом ва файзли бўларкан. Табарруқ онахон Софияхон Бобохонова чирогининг ёлқини ҳали яна қанча авлодлари қалбини ёритишига аминимиз. Санобар ФАХРИДДИНОВА

Райно Субхонова, даволаш бўлими мудири.

- Бу йил поликлиникамиз мижозларга хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида 100 миллион сўмлик замонавий ускуналар билан жиҳозланди.

дейди Тошкент шаҳри, Шайхонтохур туманидаги ТО'RTINCHI-масъулияти чекланган жамият стоматология поликлиникаси бош шифокори муовини, Дилхаёт Мирқосимов,

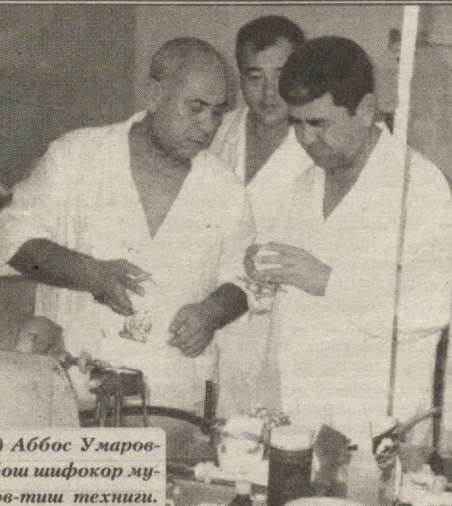
Бизда тиш олиш, даволаш ва қўйиладиган ясама тишлар Европа сифати даражасида амалга оширилади.

Яқинда эса болалар бўлими ташкил этилди.

Уруш қатнашчилари ва ногиронларга 50 фоиз арзон нархда хизмат кўрсатамиз.

Мақсадимиз — ҳамманинг тиши соғлом бўлиб, чехрасига кўрк бағишлаб турсин.

Суратда: (чапдан ўнча) Аббос Умаров-даволаш ишлари бўйича бош шифокор муовини, Исроил Одибеков-тиш техниги.

Ахборот "ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛИГИ"

Шу йилнинг 9 сентябридан Ўзбекистон Бадий Академиясининг Марказий кўرғазмалар залида "Ўзбекистон ёшлиги" деб номланган қадимий ва замонавий бадий ва халқ амалий санъати намуналаридан ташкил топган кўрғазма фаолият кўрсатапти. Кўрғазмада 120 дан ортиқ ранг-тасвир, график, миниатюра, қандакорлик, ёғоч ўймакорлиги, каштадўзлик ва бошқа йўналишдаги устозлар ва уларнинг шогирдлари томонидан яратилган асарлар жой олган. Кўрғазмани қўришга келганлар уни томоша қилиб завқ олиш билан бирга ўзларига ёққан санъат асарларини сотиб олишлари ҳам мумкин. Бадий кўрғазма шу йилнинг 17 сентябригача фаолият кўрсатади.

ЛАҲМЕДОВА

ВАТАНГА БАХШИДА УМР

бир кунда бутун мамлакатимиз ва бошқаларга маълум бўлди. Чунки унинг ўлими шунчаки одатий ё бир тасодиф эмас, аксинча, ёвузликка қарши ва юзлаб бегунох инсонларнинг жонини асраб қолишга фидо бўлган жон эди.

- Хизмат тақозоси туфайли ҳалок бўлган ҳамкасбим - Фахриддиннинг жасадини туғилган уйига кузатиб бориш, дафн маросимида иштирок этиш менга юклатилди, - дейди милиция майори Шухрат Рўзиев.

Дунёда ўлим даҳшати, турли офатлар манзараси ақс этган китоблар кўп. Шунингдек, мардлик, жасорат, мухаббат ва садоқат шарафланган китоблар ҳам борки. Жўшнинг асл фарзанди Фахриддин Тиркашевнинг ёш умри, кўз очиб юмганча ўтган қисқа ҳаёти назаримда бундай тавсифга сиймайди.

Қалби орзуларга тўла бу йигит - милиция катта сержанти Фахриддин Тиркашев Чорсу бозоридаги "Болалар дунёси" дўкони қаршида ўзини портлатган жонил, сохта диндор - ижрочи аёл қилмишининг қурбони бўлди...

Шу ҳақда ўйлар эканман, мамлакатимиз Президенти Ислам Каримовнинг Олий Мажлиснинг ўн тўртинчи сессияси минбаридан туриб айтган мулоҳазалари ёдга тушади: "Шундай ваҳшийликларнинг олдини олиш учун жон фидо этган мард йигитларни хотирлар эканмиз, ҳаёлимизга беҳиётиёр, бу бегунох инсонларнинг айби нима эди, ахир, уларнинг ҳам бола-чақаси, ёру дўстлари, бу ҳаётдан умидлари бор эди, улар ҳам бахтли бўлишга ҳақли эди-ку, деган армонли сўзлар келади".

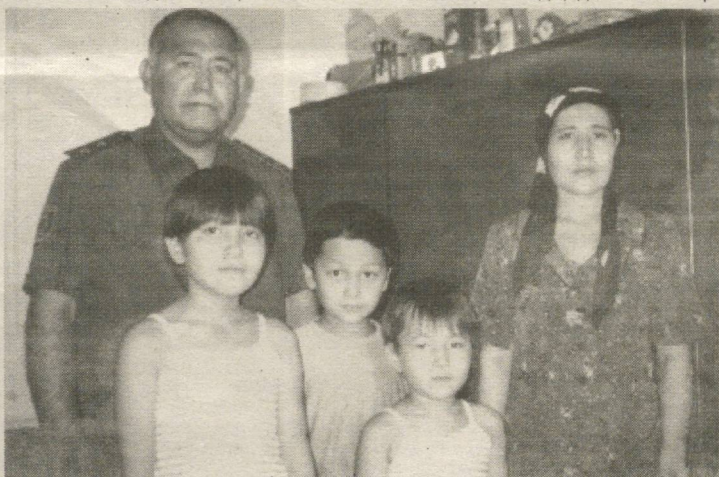
Инсон инсоннинг заволига айланган ўша қора кун ҳақида ҳали кўп эсланар, китоблар ҳам ёзилар, аммо худди сиз-у биз каби яшашга, фарзандлар ўстиришга, уларнинг камолини кўришга ҳақли бўлган бир йигит энди орамизда йўқ. Кунни кеча у ҳаёт эди. Қалби орзуларга тўла, ҳаётдан, касбидан мамнун, шириншакар икки қизалоғи, оиласи, яқинлари, дўст-у биродарларига меҳрибон, узоқларни кўзлаб, иштиёқ билан яшаётган эди. Тақдирми бу, ё тасодиф? Бизга, бандасига фол очши, инсон тақдирини устида ҳукм юритиши, баҳолаш ҳуқуқи берилмаган. Шундай бўлса-да, назаримда Фахриддиннинг пешонасига Ватан учун жон беришдек қахрамонлик ёзилган экан, дейишга журъат қиламан. Негаки, ҳар сония, ҳар соат, ҳар кун дунёда минглаб кишилар турли сабаблар билан бу ёруғ оламдан ўтади. Табиийки, уларнинг ҳар бирини ҳам биз билавермаймиз, эслаёлмаймиз. Аммо 2004 йил 29 март кунини Тошкентдаги Чорсу бозорида юз берган портлаш оқибатида ҳалок бўлган Шайхонтоҳур тумани ички ишлар бўлими патруль-пост хизмати ходими, милиция катта сержанти Фахриддин Тиркашевнинг номи

Биз, милиция ходимлари хизмат юзасидан ҳар қандай оғирликка тайёрмиз. Вақти келса очликка ҳам, уйқусизликка ҳам чидаймиз. Баъзан ҳафталаб, ойлаб оиламизни кўрмай, яқинларимиз билан юзлашолмаган пайтлар ҳам бўлади. Аммо бошига бевақт мусибат тушган хонадонга ҳамкасбим жасадини олиб боришдек—оғир, кўниқш, унутишдек мушкул иш бўлмаса керак. Бунинг нақадар оғирлигини Фахриддиннинг онаси Мастура ая яшаётган хонадонга яқинлашгани-

турарди. Одатда, болалар тақлид-ни хуш кўришади. Ташқи томондан кўзга яхши кўриниб, ўзига тортиб турадиган ҳар бир нарса - буюм, жонивор, кийим, велосипед, мотоцикл, автомобил, о'т ва спорт ўйинлари, хуллас, шуларга ўхшаш яна кўпдан-кўп воситалар борки, булар болаларни ёшлиқдан ўзига чорлаб туради.

- Фахриддиннинг акаси катта ўғлим Мардонжон ҳам милиция ходими, - дея хотирлайдилар етмиш тўрт ёшли Мастура момо. - У Тошкентдек шаҳри азимдан Жўшга ҳар замонда бир келганида болалар тўпланишиб олдида чикар, яп-янги кийими, елкасидаги ярақлаб турган юлдузларига тикилиб тўйишмас эди. Мардонжон қишлоғимиз болаларига ҳавас улашиб кетарди. Кенжатоийим акасига ҳавас қилиб Тошкентга талпинди. Милиционер бўлиш пешонасига ёзилган экан... Нима қилай болам, дардим ичимга сиғмайди. Ўша аёлнинг, террорчи дейсизларми, диндор дейсизларми - ким у, билмайман, унинг она эканига ишонмайман. У чиндан ҳам диндор, иймонли бўлганида бундай ёвузликка қўл урмас эди. Оналар оналарни йиғлатмайди, оналар оналарга аза очирмайди. Аслида у Фахриддин эми эмас, мени тириклайин гўрға тикди, ўлдирди. То кўзим очик экан, ўша аёлни измига солиб, мендек оналарни болам, дея бўзлатганларни қаргайман...

Агар ҳақ бўлса, ота-онанинг қарғиши тошни тешади, деган гап бор.

Фахриддин Тиркашевнинг турмуш ўртоғи Роҳия, қизлари Шаҳноза, Шаҳзода, акаси милиция подполковниги Мардон Ражабов ва ўғли Дилшоджон.

Биз ҳеч кимга ўлим тиламаймиз, ўлим ҳам, тириклик ҳам Яратганнинг марҳамати, буйруғи дейдилар. Аммо тогдек ўглини йўқотган онанинг ҳолини тасаввур қилинг. Уни қандай юпатиш мумкин? Ўлимга чора йўқ, айрилиқнинг давосини ҳали ҳеч ким топмаган, ахир?! Одатда ҳар бир ота-она фарзандлари ортида қолишини истайдди. Ражаббой ота Тиркашев билан ўн нафар ўғил-қизини тарбиялаб воёга етказган Мастура момо ҳар эрта фарзандларига умр, яхшилиқлар тилаб, дуо қиларди. Чолидан ажрага, болалари унга суянч бўлишиб, бағрини тўлдириб туришган эди. Унта бўлса - ўрни бошқа, деганлари рост экан: кенжатоий Фахриддиннинг ўрни бошқача эди. Она уни ўзгача бир интиқлик, соғинч билан кутарди, келини Роҳияжонни, неваралари Шаҳноза ва Шаҳзода-ни суюб, эркалаб тўймасди...

Айрилиқ нечоғли оғир, аламли бўлмасин, Фахриддиннинг умри беиз, бесамар кетмади. Кўнгилга таскин берадиган, нафақат таскин, балки умр аталмиш бебаҳо инъом-

ни беэаб туришга арзигулик хизмати, жасорати ҳақида ҳар қанча фахрланса, ёд этса арзийди. Ўттиз уч ёшли бу йигитнинг орзулари гўзал Оқтоғ ва Нурота тоғларидан нусха олиб ўсди, улғайди. Унинг кўнгли тоғлар каби виқорли, тоза, тақрорланмас эди.

Кўпчилик (фақат Мастура момо эмас) уни акаси Мардон Ражабовга ҳавас қилиб, шу касбни танлаган деб эътироф этишди. Балки бу тўғридир, балки тахмин, балки қисматдир.

Шайхонтоҳур тумани ИИБ ҳузурдаги кўриқлаш бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Мардон Ражабов билан суҳбатлашганимда, у киши узоқ ўйланиб:

- Фахриддинда милиция ходимига хос табиий хусусиятлар мавжуд эди, - дейди. - Агар укам тирик бўлганида, балки бу гапни айтмасмидим? Укаси ҳақида ошириб гапиряпти, деб ўйламангу, бироқ ҳақ гапни айтганда, Фахриддин туғма милиционер эди. Унинг ҳаракатлари, гап-сўзлари, ишига бўлган муносабатини кузатиб, ич-ичимдан қувонар эдим. Келажакда ундан етуқ милиция ходими чиқишига астойдил ишонар, шундай укам борлигидан фахрланиб юрар эдим. Тақдир экан, пешонамизга сиғмади... Шундай деб ўзимга тасалли бераману, аммо онамга, укамнинг оиласига таскин беришга оғизман. Ҳеч ким яхши кўрган кишидан ажрамасин экан, ҳалигача унинг гап-сўзи, қилиқлари, хушчақчақлиги кўз ўнгимдан кетмайди. Биз, ака-ука ҳафталаб, баъзан ойлаб кўришолмасдик. Буни милицияда ишлаган киши яхши тушунади. Ўлимидан ўн беш кун олдин ҳар кун учраша бошладик. Ҳали қарабсиз, ишхонамга кириб келади, ҳали қарабсиз, кеч бўлса-да, уйга бориб йўқлайди. Жиянлари (менинг болаларим)ни кўчага бошлаб чиқиб ширинликлар, музқаймоқлар олиб беради... Фахриддин ҳаётдан эрта кетди, унинг орзулари кўп эди. У ўғил кутаётганди. Унинг кимлигини яхшироқ билишингиз учун биргина мисол айтай. Ўша фожиали кун у қонуний дам олиши керак эди. Аммо террорчилар билан кечган тўқнашуларни эшитгач, ўз ихтиёри билан ишга чиққан ва шу кун эрталаб Чорсу бозорида ҳалок бўлди...

Агар тақдир қўлимизда бўлганида балки бу жудоликнинг олди олинариди. Бугун Фахриддинни яхшлик билан эслаётганларнинг ҳисоби йўқ. Қишлоқдошлари, ҳамкасблари, ўқитувчилари, командирлари - ҳамма гапиргиси, ёд этгиси келади.

- Мен Фахриддин акамга доим ҳавас қилардим, - дейди ҳамқишлоғи милиция сержанти Ориф Бобоназаров қуюниб. - У кишини ҳеч иккиланмай устозим дея тан оламан. Биз кўпинча бирга бўлардик, оилавий борди-келдимиз бор эди. Жуда аҳил эдик. Тақдирни қарангки, мен учун жуда оғир кечган ўша лаҳзаларда ҳам биз бирга эдик. Аллоҳ ўз раҳматиغا олсин, Фахриддин акамни, унинг азиз хотирасини ҳамиша эъзозлайман, унутмайман...

Хайриятки, хотира бор. Инсон хотираси чиндан-да азиз, уни эслаш, ёд этиш эса ундан-да азиз, хайрли, дейдилар. Фахриддин Тиркашев ана шундай эъзозли, ёд этишга арзигулик тақдир соҳиби бўлиб дўстлари, оиласи, яқинлари ва халқимиз хотирасида мангу қолди.

ОНАНИ НИМА

(Боши ўтган сонда)

Боғни отамга урушда бир оёғидан ажралган Нарзикул чўлоқ деган колхоз раиси вақтинчалик деҳқончилик қилиш учун берган экан. Нарзикул чўлоқ отсевар раис бўлган. Ҳамиша унинг 2-3 оти бўлиб, охириги йиллар бу отларни кўпқарида отам чолган экан. Отамнинг от чопиши раис отларининг доврўғини кўтарганлиги туфайли отам раисга жуда ёқиб қолиб, келажакда отамдан яна шу мақсадда фойдаланиш учун ихтиёридаги боғни берган. Уша пайлар колхоздаги бор маблағ ва куч фақат пахта етиштиришга сарфланган. Боғ колхоз учун иккинчи даражали тармоқ ҳисобланган. Хуллас, боғдан озми-кўпми фойдаланиш мақсадида

Турмуш сабоқлари

бизлар билан бирга акаларим Шариф, Ашур ва опам Муюссарлар ҳам борганди. Хуршид акам Самарқанддаги ховлида қолганди. Боғдаги дарахтлар орасига ҳар хил экинлар экиб, деҳқончиликни бошладик. Ҳаммамиз эрталаб соат 5 да туриб, далада ишлаймиз. Ҳамма қатори онам ҳам уйқудан туриб, нонушасиз 2-3 соат эркаклар қатори кетмон урарди. Кейин келиб 2 тандирлаб нон ёпарди, кир юварди, тушликка овқат пиширарди, сигирларни соғарди, сут қайнатарди, уни қатиқ қиларди, кечаги қатиқдан ёғни ажратиб оларди, сузма қиларди ва яна кетмонни олиб далага-отам ёнига кириб ишларди. Отамнинг дастурхон атрофида ўтириб бемалол овқатланганимизни эслай олайман. Онам эртани кунини яхшироқ қилишни, келажакимизни ёруғроқ қилишни, ўзи азобланса ҳам болалари роҳатланишини истагани учун кеча-ю кундуз тинмай меҳнат қилар эди. Бошидан кечираётган зулми сабр-тоқат билан енгишга ҳаракат қиларди.

Онам ҳар кун иккита бир пудлик пақирга боғдан терган меваларни кўтариб 20 қақирим масофа йўл босиб Самарқанддаги Сибё бозорига олиб бориб сотарди ва пулига ейишимиз, кийишимиз учун у-бу нарса-лар олиб келарди. Отамнинг оғир юкини енгил қилишни, тўлдирилган пақирларни ҳеч бўлмаганида, ярим йўлга чикариб қўйишни на отам, на акаларим ўйламадилар. Ҳар кун онамнинг сахарда бозорга бораётганлигини кузатиб туриб, унга раҳимим келарди. Лекин иложим қанча, юк оғир эди. Мен ҳали кўтара олмасдим. Онам бозордан қайтгунича йўлини пойлаб, боғ ичида ўтирардим. Гўёки, онам шу кетганича қайтиб келмайди-ю, уни йўқотиб қўйишдан жуда-жуда кўрқардим. Гоҳида атрофимда ҳеч ким бўлмаса, ўзимча йиғлаб ҳам олардим. Пешинда соат 1-2 ларда онамни бозордан қайтиб келаятганимиз узоқдан кўриб қолсам, шунақаям қувониб кетардимки, гўёки у менга янгидан жон ато қилаётгандай, атрофдаги дарахтлар қайтадан гуллаётгандек эди. Бу ҳис-туйғу менимча она меҳридан тўйманганим ёки она хоҳлаганича меҳрини боласига бера олмаётганидан содир бўлган бўлса ажаб эмас. Гоҳида йиғлаганимни онам кўзларимга қара, пайқаб: «Нима учун йиғладинг?» - деб сўроққа тутарди. Мен унга: «Сизни соғинганимдан» - деб жавоб берадирдим. Онам кулимсираб: «Йиғлама болагинам, полвоним, бу кунлар ҳам ўтиб кетар», - деб тасалли беради.

Ниҳоят, сентябр ойи ҳам етиб келди. Мен Чоршанба қишлоғидаги мактабга - 5 синфга бориб, ўқишимни давом эттиришнинг лозим эди. Лекин отамга бундай гап ёқмасди. Мен мактабга борсам молларига ким қарайди? Тайёр ишчини йўқотишни ким хоҳлайди?

Сентябр ойининг охирида раҳматлик аммам - Тожий кимдандир менинг мактабга бормаётганимни эшитиб, ғазабланиб, Самарқанддан Жомбойга келиб, отам билан қаттиқ жанжалла-

УЛУҒЛАЙДИ?

шиб, мени мактабга олиб бориб қўйди. Шу жанжал сабабли опа-ука бир-биридан 15 йилдан зиёд аразлашиб юрдилар. Октябр ойи охирида оиламиз Хончарвоқда қишда яшаш шароити бўлмаганлиги сабабли яна Самарқандга кўчиб келди. Жомбойга бориб азоб чекиб, бой бўлмадик. Аксинча, онам соғлиғидан шикоят қиладиган бўлиб қолди. 1959 йили март-апрел ойлари эди. Онам дўхтирга муружаат қилишга мажбур бўлиб, туман марказидаги поликлиникага борди. Бу вақт-

да Хуршид акам СамДУнинг тарих факультети талабаси эди. Онам касал ҳолатда бўлсам, Хуршид акамнинг хоҳишини рад қилмасдан уни секин кизи Софиябонуга уйлантирди. У киши тўйдан кейин ўқшни қишлоқдан ижарага ўй топиб, алоҳида яшай бошлади ва бизлардан хабар олмай қўйди. Шундай бўлсам, онам отамдан яширинча акамнинг рўзгорига ёрдамлашиб турардилар. Аста-секин аҳоли ёмонлашиб борди.

Онамга дўхтирлар аниқ тахсис қўя олмадилар. Мажбурликдан онам Самарқанд шаҳридаги касалхоналардан бирда ётди. Касалхонада қарийб ярим йил ётган бўлса-да, қариндошларимиздан ҳеч бири онамдан хабар олмасди. Менга бу, гўёки, онам борлигини катта ўғли, кизи, синглиси, турмуш ўртоғи, кўшилари кўп яшай олмаслигини билиб, унутиб қўйгандай туюларди. Онам соғ-омон юрганида унинг атрофида ҳаммиша одам гавжум эди. Улар ўз муаммоларини ҳал этиш учун келардилар. Касалхонага кўришга борсам, онам тўрт томонга қараб: «Яна сен келдингми, полвоним. Отанг, акаларинг, яхшими?» - деб сўраб: «Балли, раҳмат сенга!» - деб қўшиб қўярди. Кетмоқчи бўлганимда: «Баҳром, укаларингдан бохабар бўл, уларни хафа қилма, мактабга ўзинг билан бирга олиб бор, зинҳор ўқийсан қолманглар», - деб тайинларди. Онам кўплар дардига малҳам бўлган бўлсам, унинг касалига ҳеч ким шифо топа олмади. Онамни касалхонадан уйга олиб келдик. У овқат емасди. Касали оғирлиги онамга аён бўлган шекилли, отамга Чоршанба қишлоғидан кўчиш учун шаҳарга яқинроқ Хўжа Аҳрор қишлоғидаги Ашур акамнинг ховлисига ўй қуриб беришини илтимос қила бошлади. Бундан мақсад болаларини мол боқишдан ҳалос этиб, ўқишга шароит яратиш эди. Онамнинг боши ётиқда бўлганлиги

сабабли кундан-кунга отамнинг кайфияти тушиб борарди. Ашур акам ва Шариф акам отамдан узоқлаша бошладилар. Иккинчи томондан, бирдан уйимиздан хайр-барака кетди. Жомбойдан қайтишимизда Нарзикул чўлоқ 14 та қорамолимизни, қайтиб Жомбойга келишимиз учун гаровга олиб қўйди. Биз қайтиб бора олмадик, моллар раис ихтиёрида қолди. Қўйларни сотиш дўхтурларга, дори-дармонга

сарфлана бошланди. Устига-устак 1960 йили молларга катта солиқ тўлаш тартиби жорий этилди. Бозорларда мол олувчилардан сотувчи кўпайганди. Солиқ ахборотчилари уйма-уй юриб, молларни санаб жарима солиш билан овора эди. Отамнинг чавандозлик кайфияти аста-секин сўна бошлади. Моллар, отлар йўқ бўлганидан сўнг отам онамнинг Хўжа Аҳрор қишлоғига кўчиш таклифини қабул қилишга мажбур бўлди. Эски ховлидаги уйлари бузилиб тахта-ёғочларини олиб Ашур акамнинг ховлисида икки хоналик уй қуришни бошладик. Мен фиш қуйишда отамга ёрдам бериб ярим кечгача ишлардим. Еганимиз сут ва нон эди, холос. Бир бош сизиримиз қолган эди. Униям ховлидан ташқарига чиқаришга колхоз бригадири Нуриддин бобо қўймасди. Онам яна касалхонага тушди. Уй деворларини кўтаришни бошладик. Икки ҳафта ўтгач, касалхонадан тезда онамни олиб келиш лозимлигини хабар беришди. Олиб келдик. Аҳоли оғирлашди. Олти кун ўтганидан кейин онам қазо қилди. Онам қазо қилганига ишонгим келмасди. Шунча йиғлайман дейман, кўз ёши йўқ. Катталар буни кўриб, менга ҳар хил ишларни буюрарди. Мен эса индамасдан бажарардим. Укаларим ҳаммаси бир жойга тўпланишиб нима бўлаётганини фахмлай олишмасди.

Нима учун одамлар йиғлапти, кўчалар сув сепаляпти, ҳовлимизда бегона одамлар тўпланган?

Мен узоқдан отамга қараб, унинг бўйи пасайганини, чўкиб қолганини, чавандоз-полвондан фақат ном қолганини сездим. Бир томондан онамнинг вафотида отам сабабчидай, унга нафрат қўзи билан қарардим. Уям буни сезгандай бўларди. Энди ҳеч ким менинг, укаларимнинг бошини силамасди, нон ёпмасди, ўқишимизни талаб қилмасди ва ниҳоят отам уни бошқа дўппослай олмасди. Ҳа, у меҳрини ўзи билан олиб кетгандай эди. Биз етимлар бир-биримизга қараб қолдик. Ушанда бундай ҳолат оиларга эмас, балки узоқ йилларга чўзилишини ҳали мен билмас эдим. Ака-укалар бир-биридан узоқлашиб кетишини, отам менга бегона одамдай бўлиб қолишини, бизлар, етимчалар ҳеч қаерга сизмаслигини, мен, етимларнинг каттаси ҳали билмаганман.

1960 йил саратонда онамни кўмдик. Мен тоғам Фахриддиннинг ёнида туриб онамни дафн этиш маросимини узоқдан кузатардим. Менга ҳеч ким эътибор қилмасди. Кимдир 2 литрли банкани топиб, қабрнинг устига ўзича белги қўйди. Шу билан дафн маросими тугади. Сентябрь ойида мен ҳам онам қабристонини ёнида жойлашган 16-сон ўрта мактабга келиб, ўқишни давом эттирдим. Қабристонда одамлар молларини боқиб сабабли икки йилда онам қабри йўқолди. Отам, акаларим, хусусан онамнинг биринчи оиласидан бўлган ўқимишли Хуршид акам, тоғаларимдан биронталари онам қабрини йўқотмаслик чорасини кўрмасдилар. Онамнинг ҳурматини, қолаверса, оддий инсон хотирасини бизлар, болалари учун сақлашга ақл-фаросати, одамгарчилиги, иймони етмади.

Энди полвон отам ўзи кир юварди, нон ёпарди, кичкина укаларимга қарар ва пул топиш учун қоровуллик қиларди. Онам ўлимдан 5-6 ой ўтгандан сўнг уланмоқчи бўлди. Кўп жойларга совчи юборди.

(Давоми бор)

Баҳром ИСТАМКУЛОВ

ГАЗЕТХОНЛАРИМИЗ ИЖОДИДАН

ОРЗУ

*Бир кун шундай шеърлар ёзайки,
Мафтуни этсин барчани бирдек.
Азиз бўлсин, ҳар бир юракда,
Сақланувчи тилхона сирдек.*

*Қайта-қайта эслатиб турсин,
Ошиқларга хушторлигини.
Ўғри бўлиб, ўғирласин у,
Одамларнинг бедорлигини.*

*Бир кун шундай шеърлар ёзайки,
Ўқиганлар бари қувонсин.
Маржон янглиг тизган сўзларим,
Олов бўлиб, ҳар бири ёнсин.*

*Ўт илашиб, бутун борлиққа,
Риё куйиб битсин, тафтидан.
Олам-олам магнолар ичсин,
Дунё ўша шеърнинг кафтидан.*

*Эртақларга етакласин у,
Одамларнинг хаёлларини.
Богбон бўлиб, ҳора юракка
Эксин меҳр ниҳолларини.
Бир кун шундай шеърлар ёзайки...*

СОҒИНЧ

*Узоқдаман, Сиздан узоқда,
Юнанич топмай, қўйналади жон.
Тошкент деган азим шаҳарда
Қолиб кетар бўлдим онажон.*

*Бунда ҳаёт янгича буткул,
Ва янгича ҳислар тугейни.
Гангиб қолган бўлсам-да, лекин,
Мен шу ерда топдим дунени.*

*Аммо, ўзим кимман, билмайман,
Соғинч тилка этар дилимни.
Йиғламайман, дод ҳам демайман,
Тиллаб олиб бажур тилимни.*

*Болалигим ортманда қолган,
Шўхликка ва қувончларга бой.
Қабридоним ёлғиз мен билан,
Бир маҳаллар дўст тутинган ой.*

*Лекин соғинч эҳтиросларга,
Кўмса ҳозир танҳо бошимни.
Айтмиг она, бу тош шаҳарда,
Қайси тошга артай ёшимни?...*

Иномжон АБДИЕВ,
талаба.

БИЗГА ХАТ ЎЗИНГ, КЎТАМИЗ...

Газетанинг ўтган йиллардаги тахламларини варақларканмиз, сизнинг бево-сита иштирокингиз билан саҳифалар нақадар бой бўлганлигини кўнглидан кечирдик. Рукнларни бир эсласак: «Кунларнинг бирида», «Фақат сизга аталган сўзим», «Дил изҳори», «Ҳаёт тавишлари ва қувончлари», «Хатлар, хатлар, хатлар», «Акс-садо», «Қиссадан хисса», «2004 йил—Меҳр-муруват йили», «Яхшилардан сўз очдик», «Тарбия соати», «Оила табассуми», «Туш таъбирномаси», «Оила ва жамият» ўғитномаси», «Ажойиб-фаройиб», «Арзи ҳол», «Қилмиш-қидирмиш», «О, муҳаббат», «Хотира муқаддас», «Оила», «Болалар саҳифаси». Кўрдигимизни, кўлга-қалам ва қоғоз олиб севимли газетангизга уй-фикрларингизни ёзишнинг учун имконият майдони қанчалар кенг...

Энди асосий гапга ўтсак, газета саҳифаларида 2004 йил охирига-ча энг кўп мақолалари эълон қилинган муаллифларимиз тахририят ҳисобидан бир йилга олти ойга, уч ойга бепул обуна қилинадилар. Албатта, мақолалар ҳақамлар хайрати томонидан танланади, сараланади, нашрга ва муқофотга тавсия этилади. Бизга хат жўна-тиркансиз, турар жойингиз индексини, манзилни, исм-фамилиянгизни аниқ кўрсатинг.

Сизга ижодий муваффақиятлар тилаймиз. «Оила ва жамият» ҳаммаша дўстингиз бўлиб қолсин!

Тахририят

“Меҳмон отангдан улуг”, - деган ақидага деярли ҳамма риоя қилади. Бу миллий удумимиз. Лекин афсуслар бўлсинки, ҳаётда баъзида ана шундай муқаддас удумимизни оёқости қилувчилар, кўнгли очик инсонларнинг меҳмондўстлигидан фойдаланиб, сўнг дастурхонига, берган тузига хиёнат қилувчилар ҳам учрайди.

- Оиламиз бошига мусибат тушди, - дейди эндигина 35 ёшдан ошган, гам-аламдан рангли рафъарон бўлган

дик. Уша куни кеч соат 8 ларда меҳмонлар: “Ишимиз битмади”, - деб яна қайтиб келишибди. Мен уйда бўлмаганлигим сабабли эрим уларни уйимиз ёнидаги кафега олиб бориб яна меҳмон қилибди. Уйга соат 11ларда қайтиб келишди. 16 ёшга тўлиб қолган катта фарзандимиз - ўғлим уларга ўрин тўшаб берди. Ўзи ҳам уша хонада ухларди. Шу куни негадир меҳмонлардан норози бўлиб, зўрга улар ётган хонага, ухлаш-ча кирди. Эрим ҳам тез ухлаб қолди. Энди кўзим илинган экан, тунги соат иккиларда уй-

ядан сўнг, беш кун деганда ҳўшимга келдим. 12 кун деганда эримнинг қотиллар томонидан ўлдирилганлигини, ўғлим неча кун давомида шу касалхонада даволаниб, омон қолганлигини билдим. Қотилларни ўша куннинг ўзидаёқ қўлга олишибди. Суд мажлислари даврида уларнинг асл башаралари аниқланди. Маълум бўлиш-чи, иккала йигит ҳам меҳнат қилишдан қочиб, ўғирлик қилиб, тутқич бермай юрганлардан экан. Улар яшайдиган ижара хонадондан қўлқоп ва никобларни топишибди. Ўғлим ўша муҳиш тунда меҳмонларнинг уйимиздан пул ва қимматбаҳо буюмлар излаётганлигини қўриб қолган. Улар эса ими-жимида боламини гўмдон қилишмоқчи бўлган. Хуллас уларнинг уйимизга ўғирлик қилиш учун келганлиги маълум бўлди — қилмишларига яраша жазоларини олишди.

Аммо... болаларимнинг отаси... кадрдоним, турмуш ўртоғим тирилиб келмайди... Ёки шикастланган ошқозоним, эзилган жигарим тузалиб қолмайди. Ҳалиям Оллоҳга шукр, шифокорларга раҳмат, болаларимнинг пешонасига жонимни асраб қолишди. Омон бўлсак, бир кунимизни кўрамыз, фарзандларим ўсиб, ҳаётда ўз йўлларини топишар... Бироқ қалбимиздаги огрикларимиз ҳеч қачон битмайди. Бу гапларни айтишдан мақсадим - халқимиз меҳмондўст халқ. Соддалик қилиб биз каби куйган йигит измидан қувиб етдида, оркамга пичок билан урди. Сўнг қўли билан юзимга ва бўйнимга мушт туширди. Шу пайт кўчага қараб қочаётган ўғлимни сезиб, яна унинг орқасидан қувиб кетди. Бу орада мен подыёзда чиқиб, кўчага қочмоқчи бўлдим, қолаверса боламдан хавотир олиб, изидан ўғурдим. Лекин уйдан иккинчи йигит югуриб чиқди-да, мени тутиб олди ва қорнимга бир неча марта пичок урди. Бақир-чақирдан қўшнилари югуриб чиқиб, тез ёрдам ва милицияга хабар беришибди. Оғир операци-

ҚИЗЛАРИМНИ КЎЗИМ ҚИЙМАЙДИ...

Тахририятимизга қорачадан келган, озгин бир йигит кириб келди. Ниҳоятда тушунлиқка тушгани боис гапни нимадан бошлашни билмай бироз калаваланди. Нурсиз кўзларига тикилиб, далда берган бўлдим.

- Ука, ҳажонланмай, бемалол гапираверинг. Нима мақсадда келгандингиз?

-Боши берк кўчага қўриб қолдим. Оиламни сақлаб қолишга ёрдам берсаларингиз.

- Ким сизнинг оилангизни бузмоқчи?

Йигит гапимга жавоб қайтармай елка қисди ва сўзида давом этди.

- Асли қашқадарликман. Саккиз йил бурун Тошкентдаги заводлардан бирига ишга кирдим. 4 ой яхши ишлаганимдан кейин оилавий ётоқхонадан уй беришди. Қишлоқдан хотиним ва икки қизимни ҳам кўчириб келиб яшай бошладим. Хотиним болаларни боғчага жойлаб, бир ташкилотга фаррош бўлиб ишга жойлашиб олди. Иккаламизнинг маошимиз билан амал-тақал қилиб яшардик. 2001 йил буйрагим шамоллаб касалхонага тушиб қолдим. Даволаниб чиққаннимдан кейин ишга қақришди. Мен батамом тузалмаганим боис анча вақт ишга чиқмадим. Охири аризамни ёзиб ишдан бўлишимдан ўзга чорам қолмади. Шу билан ётоқхонадаги уйим ҳам қўлдан кетди. Омад ҳам, омадсизлик ҳам кетма-кет келаркан. Ўзим ишга яроқсиз, ижарама-ижара яшашдан қийналиб кетдим. Бу орада хотинимнинг менга хиёнат қилаётганлиги маълум бўлиб қолди. Мен касаллигим туфайли яқин орада унга умуман яқинлашмаганман. Қутулмаганда у ҳомилдор бўлиб қолди. Ётиги билан сўраб-суриштириб бола қимданлигини билиб олдим. Қизларимнинг келажagini ўйлаб, бош ёрилса дўппининг остида қабилида иш тутишдан бошқа чорам қолмади. Мусофир юрдада бошланган бўлмагач, қийналиб кетаркансан киши. Хотинимни ота-онасиникига қўйиб келдим. Чунки ота-онамдан қол-

ган уйда кенжа укам туради. Оиламиз шаънига тушган д.ғ. ҳақидаги гап қишлоққа ҳам етиб борди. Қариндош-уруғларимнинг сочи тикка бўлди.

Ҳозир кунига 500 сўмдан тўлаб ижарада ашаб юрибман. Тоғиш-тутишим ўртача 70-80 минг атрофида. Ҳар ойда қишлоққа бориб, қизларимни қўриб келаман. Хотинимнинг саргузаштдан орттирган ўғли ҳам тетапога бўлиб қолди. Бу норасида гўдакка заррача ҳам гаразли кўз билан қарамайман. Мени тахририятга бошлаб келган нарса эса юқорида айтган гапларим эмас. Бу ишлар бўлиб ўтган, энди уни ортага қайтариб ҳам, тузатиб ҳам бўлмайди. Оиламнинг барбод бўлиб кетишига йўл қўймаганим учун бутун қариндош-уруғим мендан юз ўғирди. “Е шу хиёнаткор хотинингни дейсан, ё бизни. Шу қилгани учун жавобини бер-да, онаси ўпмаган қизни ол. Бир умр қўйиб ўлсин”, - дейишди. Аммо мен бундай қилишга ожизман. Шуларни ўйлаб кундуз ишимда унум, кечаси уйкумда халоватим йўқ. Қариндош-уруғимдан ҳам, болаларимдан ҳам кеча олмайман.

Йигит билан анча гаплашиб ўтирдик. У нима бўлганда ҳам оиласини сақлаб қолиш ниятида. Уни изтиробга солаётган нарса эса қариндошларининг талаби. Лекин у бу талабни бажаришга ожиз. Нима қилмоқ керак? У қайси бармоғини тишласа ҳам жони оғрийдими. Оиласини, фарзандларининг келажagini ҳар қандай хатодан бандан қўяди.

Мен йигитга ҳаёт фақат тушқунликдан иборат эмаслигини, унинг қувончлари ҳам бисёрлигини таъкидладим.

- Бу муаммони мақола қилиб ёзиб, мухлисларимиз эътиборига ҳавола қиламиз. Қани, бу ҳақда улар нима дейшаркин, - дедим.

Йигитнинг нурсизлини қолган қорачиклари туб-тубида учқунлар пайдо бўлганини пайқадим.

Тоҳир НОРИМОВ

ҚОТИЛ МЕҲМОНЛАР

аёл кўз ёшларини тўхтатолмай. Қайнотам ёлғизгина ўғлидан ажралиб, бу кўргиликка чиқолмай, касалланд бўлиб қолдилар. Болаларим отасиз... Мен эса ногирон бўлиб қолдим. Билмадим, энди учта вояга етмаган фарзандимни қандай оёққа турғизаман, қалби эзилган қайнотамни нима деб овутаман.

Бир йил олдин эрим касалхонада даволаниб чиқди. Касалхонада сурхондарёлик бир йигит билан иноқлашиб қолди. Эрим янги ортирган дўстига яшаш манзилимизни бериб, йўли туша, меҳмонга келишини айтибди. Сурхондарёлик йигит ҳам ўзини узок қўлтирмай, ёнида бир йигит билан каттагина қоғоз кутини олма ва ноққа тўлдирди. “Сурхондарёдан совға”, - деб кириб келди. Ёнидаги йигитни “тоғамнинг ўғли”, - деб таништирди. “Тоғасининг ўғли” аллақайси коллежни тугатган экан, дипломини олтишга келишибди. Эрим “меҳмонлар хурматини жойига қўййлик”, - деб ош дамлади. Дастурхон устида улар билан ярим тунгача гурунлашиб ўтирди. Сўнг ухлашга ўрин солиб берди. Ёрталаб нонуштадан сўнг улар хайрлашиб чиқиб кетишди. Эрим ва мен ўз ишларимизга кет-

имизда бақир-чақир бошланиб қолди. Эрим шошиб меҳмонхонага қараб югурди. Мен ҳам изидан бердим. Лекин эшик олдида қотиб қолдим. Меҳмонлар билан бир хонада ухлаган ўғлим диван олдида қўллари ва майкаси қон бўлиб турганини кўрдим. Иккала меҳмон эримни ўртага олиб калтаклашаётган экан. Шу пайт ўғлим қочиш учун ташқари эшикка қараб югурди. Қўллари қалтираб эшикни оча бошлади. Уни кўрган “меҳмон”лардан бири югуриб келиб, боламнинг орқасига, қўллари пичок билан ура кетди. Лекин ўғлим уни силтаб ташлаб, ташқарига чиқиб қочди. Унинг изидан мен ҳам чиқиб, қўшниккига қараб қочмоқчи эдим, ўғлимга ташланган йигит измидан қувиб етдида, оркамга пичок билан урди. Сўнг қўли билан юзимга ва бўйнимга мушт туширди. Шу пайт кўчага қараб қочаётган ўғлимни сезиб, яна унинг орқасидан қувиб кетди. Бу орада мен подыёзда чиқиб, кўчага қочмоқчи бўлдим, қолаверса боламдан хавотир олиб, изидан ўғурдим. Лекин уйдан иккинчи йигит югуриб чиқди-да, мени тутиб олди ва қорнимга бир неча марта пичок урди. Бақир-чақирдан қўшнилари югуриб чиқиб, тез ёрдам ва милицияга хабар беришибди. Оғир операци-

Аёл кетди. Унинг гапнинг ҳикоясидан ҳаммамиз ҳўшёр тортидик. Унинг сўзлари ҳақ эди. Ҳамиша дўсту душманларимиздан оғоҳ бўлиб юришимиз, ўз уйимизни, оёсийталигимизни ўзимиз қўриқлашимиз, атрофга, одамларга сергақроқ боқишимиз керак.

Лола АҲМЕДОВА

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

ланиб шифохонадан эсон-омон чиқиб уйга кетди. Яхши одамлар экан. “Ҳеч қандай давъойимиз йўқ”, - дейишди. Афсуски, баъзи бир галамислар ҳалокат содир этилган пайтда гувоҳларни йигит “айрим ҳужжатлар”га қўл қўйдириб олган экан. Хайдовчи йигитни ҳам: “Давъойингни милициядан қайтариб

ўзига келиб, бўлган воқеадан уялди. Дадасидан, мендан кечирим сўради. Ҳозир наркология диспансерида даволанаппти. Аммо менинг юрагим қуйиб қул бўлди. Яқинда маҳалла аҳли йиғилиб бизни масжидга чақирди. Хўжайиним: “Мен ўғлим

бўлсин”, - деса бўладими?! Юрагим музлаб кетди. “Қўшин, илоҳим сизнинг болаларингиз менинг ўғлимга ўхшамасин”, - дея йиғлаб сиктадим. Шунда у: «Ўгайсиз-ку, бунча қунонасиз?»-деса бўладими? Қўшмининг гапларидан кейин ўзимни қўярга жой тополмай қолдим.

- Нега бунчалар қуйиб ёнасиз? Гуноҳ қилган одам ўз вақтида жазосини ҳам олиши керак-ку!

- Болам ҳали ёш. Ҳаммамиз ҳам ёшликда хато қилганмиз. Ортидан “дада”лаб турадиган фарзанди бўлмаса, аччиқ устида ўзини бир бало қилиб қўйса, кейин мен нима қиламан?

Менинг аёлга, онага раҳимим келди. У мени ўзига ҳамфикр, ҳамдарад бўлишсини истаб келганди. Ўгай бўлса-да фарзандига нисбатан улкан меҳр борлигини ҳис қилдим. Аммо унга бирон-бир жўяли маслаҳат беришга ожизлик қилдим. Балки кўлни кўрган юртдошларимиз бу ишининг улдасидан чиқишар, дея умид қилиб ушбу мақолага нуқта қўйдим.

Нигора ЙЎЛДОШЕВА,

МЕН БОЛАМ ДЕБ

киб олган. Кайф устида “Камаз” машинасига ортилган катта-катта ёғочларни қўшни қишлоқнинг асфальт йўлига тўкиб ҳеч нарса бўлмагандек уйга келиб ётиб олган. Тунда бу воқеадан беҳабар келаётган “Москвич” машинаси ёғоч гўлаларга урилиб, автоҳалокатга учраган. Буни қарангки, ёшгина бир эрақ хотинини туғруқхонага олиб кетаётган экан. Қўрқиб кетган аёл ўша ернинг ўзидаёқ туғиб қўйган. Яхшиямки, ёнида қайнонаси бор экан, чап қўли синганига қарамай, ўнг қўли билан боланинг ҳаётини сақлаб қолибди. Афсуски, келин анчагача жонлантириш бўлимади ётди. Оила аъзоларимиз билан биргача қон бердик. Соғлиғи тик-

олсанг, сенга пул ундириб берарамиз”, - деб хол-жонига қўймаётган экан.

- Хўжайининг ўғлининг қилмишига бепарқ қараб турмаган бўлса керак?

- Нимасини айтасиз? “Қирқ йил чанг қилмаган хонадонининг юзини ерга қаратдинг. Сендай ўғлим йўқ”, - деб боласидан кечиб юборди. Нозимжон

учун маҳалла-қўи олдида жавоб бермайман, ўзи чиқсин”, - деди. Аёл бошим билан ўзим масжидга чиқиб, бир ўй эрақ олдида ўғлим учун уэр сўрадим. Оқсоқоллимиз бу иш бошқа қайтарилса оқибати ёмон бўлишини айтиб оғохлантирди. Мажлис якунланаётганда ён қўшнилариимдан бири: “Нозимни каматиш керак, токи бошқаларга ҳам сабоқ

БОЛАЛАР ТАҚДИРИ ЎЗ ҚЎЛИНГИЗДА

Ака, сиз оилангизни қайта тиклаш умидингиз бор. Шундайми?! Бўлмаса дардларингизни газетга ёзиб, маслаҳат сўрамаган бўлардингиз.

Оилангиз билан яна бирга бўлиш имкони борми? Агар бор бўлса, болаларингизнинг бахти, келажаги учун хотинингиз билан ярашинг. Ўтмишингизни бир ўйлаб кўринг, сўвишиб турмуш қургансиз, бахтли яшагансизлар-ку!

Хаётнинг оғир ва энгил тарафлари бўлади. Кўпчилик инсонлар хаётнинг энгил тарафини ўйлаб кетишади. Аслида қийинчиликларини енга билиш керак, шунда юрти чиқасиз. Ака, яна тирик етимлар сонини кўпайтирманг. Болаларни ота-она меҳридан жудо қилманг. Хотинингиз уч боласи бўла туриб, хиёнат қилган экан, сиздан айрилгач, яна шу қилғиликни қиламайти, деб ким кафолат бера олади?

Акажон! Уч фарзандингизни ота

меҳридан жудо қилиб, бошқа аёл билан бахтли бўлармикансиз?! Йўқ! Барибир руҳан эзилиб, уларни ўйлай-верасиз.

Бу билан оила бузилишида сизни айбдор демоқчи эмасман, асло! Хиёнаткор хотинингизни айблашим, қоралашим мумкин. Аммо сизга оғир ботишини ўйлаб, қалбингизнинг яна яраланишини истамайман. Оллоҳим кечиримли инсонлар орзу-ниятларини амалга оширади, дейишган. Шундай иш қилингики, болаларингизни тирик етимликдан асраб қолинг. Оғир гуноҳ иш қилган хотинингизни ўғилларингиз, муҳаббатингиз хурмати кечиринг.

Мен болажон бўлганим учунми катта орзуим-имкон тугилса "Болалар уйи"га ёрдам бериш, уларни бир кун бўлса-да, бахтли кўриш.

Сизга сабр-бардош, бахт тилайман. Оилангиз билан бахтли хаёт кечираётганингиз ҳақида сеvimли газетамиз "Оила ва жамият"га ёзиб юборасиз, деган умиддаман.

Лиза РЕЙМОВА,
Қорақалпоғистон
Республикаси,
Тахтақўприк тумани.

Акс-садо

"Йигитлик гурурим синди" - 34-сон

Эслатма: Аёлим билан севишиб турмуш қурган эдик. 3 фарзандимиз бор. Оиламизга ҳамма ҳавас қиларди. Хотиним яхши маош оладиган ишга ўтди-ю, ўзгарди. Бир кун эса хиёнатига гувоҳ бўлдим. Ажрашдик.

МАРДОНБЕК,
Тошкент шаҳри.

Дил изхорини ўқирканман, анча ўйланиб қолдим. Наҳотки, шу воқеалар ўзбек хонадониди юз бериши мумкин? Бу чидаб бўлмас исноддан қаёққа қочиб кутулиш мумкин?

"Улар мени, ховлидаги супага ётқи-зишди. Ўзимни мастликка солиб, уларни кузатиб ётардим. Бироздан сўнг ўрнимдан турдим-да, уларнинг орқасидан, ётоқхонага кирдим. Ётоқхонанинг эшигини очсам хотиним... У ифроснинг кучоғида тўлғониб ётибди. Уларни ўлдирмоқчи бўлдим-у, шайтонга ҳай бердим. У машинасини ташлаб қочиб қолди..."

Ё, алхазар... Бу қандай бедодлик? Бундан ортиқ шармандалик ҳам бўладими? Қадимда бундай аёл зотиға иснод келтирганлар, сазойи қилиниб, тошбўрон қилинарди.

Бундай аёлнинг эриға айтар сўзим: ажрашиб жуда тўғри қилгансиз. Кўз олингизда содир бўлган воқеа бир ухлаб турсангиз унутиладиган ҳолат эмас-ку! Уртада болалар сарсон. Шириндан-шакар уч боласи бўла туриб, шу йўлни тутган, хирсу-ҳавас балосига учраган ноинсофни фарзандлар уволи тутсин. Оллоҳнинг ғазабига учрасин.

Сиз мард бўлинг, фарзандларингиз-

ни ўз бағрингизга олинг. Катта бўлгач, тушуниб етар.

Онасидан нафратланар. Ойни этак билан ёпиб бўлмайти-ку, ахир!

Яхшиямки, онангиз бор эканлар. Сизга маънавий суянчик, яна болаларингизга она топилгунча уларнинг меҳри, ардоғида бўлади.

Хаётда нотўғри қўйилган ҳар бир қадамнинг савол-жавоби бор. "Беамр кўлга тикан ҳам кирмайти", - дейишади машоихлар. Баъзан ўйлаб қолсан, ахлоқий бузуқлик қандай пайдо бўлади? Дарёни жиловланмаган сув, инсоони мўмай пул бузади. "Бу орада хотиним яхшигина маош оладиган ишга жойлашди. Шундан сўнг унинг менга бўлган муносабати бутунлай совиди", - дегансиз. Қалбида имон-эътиқод йўқ, фарзандлари олдидаги масъулликни унутган аёлнинг икки дунёси куйиб қул бўлғуси.

Гуруч курмасиз бўлмаганидек, жамиятимизни бу нопоклар бўлмамоқда. Она деган буюк ва муқаддас номга нолойиқларни оналик ҳуқуқидан маҳрум этиш керак. Бу ҳам Оллоҳнинг синовлари. Эл назаридан қолиш, фарзандлар нафратига дучор бўлиш, Худонинг ургани-шу. Ўткинчи дунёнинг хою-ҳавасларига муқасидан кетганлар жазосини топқусидир. Сизга мустаҳкам соғлиқ, болаларингизни бағриға олувчи солиҳа аёл тилаб қоламан.

Ҳикмат МАХСУМОВ

СИЗ МАРД БЎЛИНГ

Каттақўрғон шаҳридан Н. исмли сингилмиз ўз бошидан кечирган дардлари ҳақидаги мақоласида ота-она, ака-ука, опа-сингилларини чиройли айблаб, оилавий муҳитдан норози бўлган. Гиналари ўринли. Ахир Н. ҳам ота-онасининг дилбанди-ку. Нега бефарқ бўлишди экан? Балки иқтисодий етишмоқчиликлар сабаб бўлгандир. Ҳар ҳолда изласа имкон, дардга эса чора топиларди.

1985 йилда Тошкентда чоп этилган "Саломатлик" энциклопедиясида 475-бетда босилган "Эпилепсия" мақоласида ушбу касаллик тўғрисида яхши маълумотлар берилган. Рухий ва жисмоний ҳолатларнинг ўзгаришлари ҳақидаги тафсилотларни келтирмоқчи эмасман. У ерда таърифланган ҳолатга тушувчи беморларнинг касаллиги-

ни эпилепсия, тутқаноқ, қуянчик деб аталади. Тиббий ёрдамлар натижасида бемор ўша ҳолатдан эсон-омон чиқарилади. Хатто ўқш билан ҳам тўлиқ тузалиш кийин. Тутқаноқ тузатишда амал рол уйнайди. Амал туфайли бу дарддан бутунлай фориғ бўлиб кетиш мумкин.

Тутқаноқ - бу руҳий касаллик Н.

ЎЗИНГИЗ ҲАМ ДАРДИНГИЗГА ДАВО ИЗЛАНГ

касалликни 1990 йилда орттирган. Ўша йили кимдир вафот этган. Ўша бу дунёдан ўтган киши билан Н. ўртасида қандайдир руҳий боғлиқлиқ бор. Ўлган киши мажбурдан уриб, суйиб ё

Баҳром аканинг мақоласини ўқидим-у, қариндошдан афзал бўлиб қолган инсонларнинг ҳимматиға таҳсин ўқидим. Аммо ҳаётда бу воқеанинг акси рўй бергани ҳақида ҳам эшитганман.

Дугонам З. асли андижонлик бўлиб, пойтахтда турмушга чиқди, бола-чақали бўлди, шу ерда ишлади, обрў орттирди. У жуда одампарвар бўлган.

БАҒРИМДАГИ ДУШМАНИМ...

ни учунми, уйдан меҳмон ари-масди. Айниқса дугонаминг олийгоҳларда ўқиётган 3-4 жи-яни ҳам унинг уйида яшашарди. Н. яхши жойда ишлар, жианларини ҳам моддий томондан ўзи таъминларди. 4 хонали уйда 4 фарзанди, эри ва тўрттала жианнинг хаёт кечирishi анчагина бесаранжомлик тугдирарди. Н. эрининг олдида ноқулай аҳволда қолса-да, холаларига бу ҳақда бирор оғиз гапиролмасди. Бунинг устиға иккала қиз ҳам ўз уйида яхши еб, яхши кийиб, ўрганишган, ишға эса бўйни ёр бермайдиганлардан чиқди.

Н.нинг қизларига уларнинг ўзига оро беришдан бўшамаслиги, ялқовлиги ёқмасди. Дугонам эса: "Энди улар омонат яшаб туришибди. Яқинда кетиб қолишса, зерикиб ҳам қоласизлар. Лекин эртаға сенларнинг ноўрин битта галинг ёдларидан чиқмаслиги мумкин. Меҳмонға зарда қилиб бўлмайти", - дея қизларини "босарди", қишлоқдагиларнинг олдида юзи шувут бўлиб қолишидан мулоҳаза қиларди.

Бир кун у эри билан тўйға бораётганда тилла зеб-зийнатларини тақмоқчи бўлди. Қараса, тақинчоқлар сирли равишда ғойиб бўлган... Қидирмаган жойи қолмади. Қизлари ҳам бу ҳолдан ҳайрон. Жианлари оғзиларига талкон солиб олишганми, лом-мин дейишмасди. Ўша кунги тўй Н. учун "аза" бўлди. Эри унинг жианлари олдида гапирмаган бўлса-да, лекин шундай ёмон қараш қилдики, бу нигоҳ бир умрга унинг эсида қолди. Тақинчоқлар шу бўйи исзис йўқолди... Гумон иймондан айрар, деб Н. уни ҳеч кимдан "кўролмади".

Жианлари ўқишни тугатиб, уйларига кетишди. Уларнинг ўрниға яна бошқалари келишди ҳамки, бу воқеа ҳақида қайтиб эслашмади... Тўғрироғи, эслашни истамашди. Н. холасининг катта кизи (ўзиникида яшаган) узатилаётганини эшитиб, бирор ёрдам керакмасмикин, деган ўй билан қишлоққа борди. Н.нинг тўсатдан ташриф буюриши ҳовли супуриб юрган қадрдон жиани-

"Бегона вафо қилса-қариндошдир" - 32-сон.

ЭСЛАТМА: Ҳар жойда тунаб, тўғри келган «қора ишни қилдик. Бизға бегоналар қўноқ ва таом беришди, меҳр кўргизишди. Ҳа, меҳрсиз қариндошдан, олийжаноб бегона яхши экан! Баҳром ИСТАМҚУЛОВ, Самарқанд тумани.

ни "тахта" қилиб қўйди. Чунки "Н. описи ҳамisha қишлоққа келишини аввалдан хабар беради"-да. Н. жианнинг юзидан ўпмоқчи бўлиб унга яқинлашаркан, бирдан "вой" дея, ток ургандек орқаға тисарилди. Жианининг бўйнида ўзининг тилла занжири товланиб турарди. Н.нинг кўзларига ғазаб ўти ёлқинланди:

- Сенға қилган яхшиликларимға жавобингми, бу? - дея қизнинг бўйнидан занжирни юлқиб олди.

Онаси "ҳой-ҳой"лаб югуриб келганда, қизи икки қўли билан юзини ёпиб, югурганча уйға кириб кетганди. - Вой, нима гап, айланай? Тинчликми? "Тўй" деб, келдингизми, "уруш" деми? - деганча саросимада Н.ға қўл чўзди.

Н. холаси билан кўришди-ю, лаборатори пирпироганча:

- Қизингизнинг шундай одати борлигини била туриб ҳам йўлдан қайтармабсиз-да, - деди.

- Вой-вой!.. Бериб юборган пулларимизни йиғиб, бечора қизим битта тақинчоқ олибди, нимаси ёмон бунинг? Хурсанд бўлиш ўрниға...

- Бировнинг мулкиға хиёнат қилсину, мен "рахмат" айтмайми, холажон? Мана бу занжирнинг илмоғини тузаттирганман. Шу пайтгача кўнглини оғритмай деб, қизингиздан сўраша ҳам ботинмаган эдим. Э, суф-э!..

Н. "тўй" деб келганиға пушаймон бўлди. "Шу гапдан хабар топмагани, ўз жиғирининг хиёнаткорлигини билмагани яхши эди. Энди уйдаги жианларига қандай ишонаркин?"

Н. уйиға келиб, жианларини олийгоҳ ётоқхоналарига жойлаштирди. Вақти-вақти билан ўзи бориб, улардан хабар олиб келадиган бўлди...

Баҳром ака, ҳаётда мана бундай ҳолларға дуч келиш ҳам мумкин экан. Ҳаммининг тошу тарозуси ҳар хил. Кимдир қариндошға меҳр кўргузиб, хиёнатға учраган бўлса, кимдир қариндош туфайли азият чекиб, бегонадан мурувват кўрган. Бир кам дунё, деганлари - шу-да!

САНОБАР

"Авалло дардингизга даво изланг" 36-сон

ЭСЛАТМА: Менинг ёшлигимдан бошим оғрирди. Ота-онамининг бепарволиги туфайли касалим зўрайиб, ҳушимдан кетадиган бўлиб қолдим. Шу ҳолда турмушға чиқдим. Болам ҳам тутқаноқ касали билан тугилди-ю, нобуд бўлди.

Н. Каттақўрғон шаҳри.

авария туфайли ўлган киши ҳам бўлиши мумкин. Бу - геопатоген зона. Н.ға илашган, билла-билмай босиб ўтганми, вирус таъсир кўрсатмоқда. Демак, ойда бир марта ҳушини ўғирлаётир. Ўша руҳ ҳам тириклардан мадад кутади. Н.нинг ёрдамида осойишталик топади ва Н.

яхши бўлиб кетади.

Бу руҳ бошқалардан ҳам ёрдам сўрайверади. Ота-онанинг хатоси қизининг тутқаноғи борлигини билиб туриб турмушға узатишган. Ундан фарзанд ҳам туғилган. Ўша вирус чақалоқда ҳам бўлган. Оллоҳ кечирсину чақалоқни бир умрлик азобдан эртароқ қутултирган. Туғма тутқаноқни даволлаш қийин. Она қорнида вақти онаси шу дарддан халос бўлганда чақалоқ ҳам соғлом туғилган бўларди. (Менинг тажрибамда тўрт йилдан бери азоб берган тутқаноқ барҳам топанган. 20 ёшли қиз тўрт йил илгари одам ўлдирилган жой-геопатоген зонани босган бўлган).

Н. ҳам иншооллох тузалиб кетади.

Мўмин ХОЛМУРОДОВ,
Қарши шаҳри.

ТАБРИКЛАЙМИЗ

ЭЪЛОНЛАР!

Онажонимиз МУХАББАТ САФАРОВА!
Сизни 20-сентябр тугилган кунингиз билан табриклаймиз!
Бахтимизга доимо соғ бўлинг. Узоқ умр кўриб юринг.

Ўғалингиз **МИРЖАҲОН**

Синглимиз САИДАБОНУ!

Сени қутлуғ айёминг билан қутлайман. Куёвим Йўлдошбой билан фарзандларинг камолини, бахтини, роҳатини кўриш насиб этсин.

Опанг **Мархабо** ва севимли жиянингиз

Қадрдон дўстим Одинахон ИСМОИЛОВА!

Таваллуа айёмингиз билан табриклайман. Сизга узоқ умр, соғлиқ, бахт ва омад талаб қоразмлик дўстингиз, Сардорбек. Янгирақ тумани, Ш.Рашидов ш/х.

Хурматли куёвимиз АКБАРЖОН!

Ширин-шакар набраларимиз **АЪЗАМЖОН** ва **МУХЛИСАХОН!**

Сизларни таваллуа айёмингиз билан табриклаймиз. Соғ-саломат бўлиб умрингиз бахту саоатга тўлиқ бўлсин. Оилангиздан файзу баракот аримасин.
Рафиқангиз **Раънохон** ва **Искандаровлар** оиласи.

Хаётда ҳар хил воқеа-ҳодисалар содир бўлади. Лекин ҳар ким ҳам тушида кўрган воқеаларнинг нима билан яқинлигини билмайди.
Бир оқшом туш кўрибман. Бир жойдан кетаётиб 5-6 та итлар тўдасига дуч келиб қолдим. Улар катта-катта чўпонларнинг итларига ўхшарди.
Бўйи каттаси дабдурустдан чап шиммининг почасидан маҳкам тишлаб, у ёқдан-бу ёққа тортқилай бошлади. Бошқалари атрофимни ўраб олишди, қуршовида қолдим. Хаммалари навбатма-навбат вовуллаб ҳамла қилгудай яқинлашарди. Оёғимни тишлаган итдан ўзимни ҳимоя қилиш учун уни ўнг оёғим билан тепмоқчи бўлдим, лекин тепа олмадим. Ердан бирор нарса олиб ўрай десам, ёнимдагилари энкайишга йўл бермайди...
Шу вақт бомдод намозига айрилган азон овозидан уйғониб кетдим. Ўрнимдан турдим, таҳорат олдим. Масжидга кетаётиб тушим таъбирининг нима бўлишини ўйлардим.
Шу кунни жума эди. Масжидда мутавалли бўлиб ишлардим. Имом иккаламизнинг орамизда ола мушук ўтиб қолганди.
Имом мени ишдан бўшатиб, ўрнимга бошқа бир одамни қўймоқчи бўлиб, бир балони бошлаб юрган экан. Туш пайти хонамда ёзув-чизув ишларимни қилиб ўтирсам, ёнимиздаги катта хонадан қаттиқ-қаттиқ бақир-чақир овози эшитилиб қолди. Чиқиб бордим. Қарасам, тушимда кўрингандек бир қур одамлар хонада давра қуриб ўтиришбди. Мени кўришлари билан уларнинг жазаваси тутиб кетди. Бўйи узун, сийрак соқол-мўйловлиси гап бошлади: "Сен нега имомнинг айтганини бажармайсан? Сени ишдан

бўшатганмиз-ку. Нега ишни топширмайсан? Ўрнингга фалончи қўйилди-ку!"

Ўша кунни улар шаънимга оғир гаплар айтишди. Имом чурқ этиб оғзини очмади. "Одамлари" эса навбатма-навбат сўзлай бошлади.

Сабр қосам тўлди, асабим бузилди. Имомга қараб: "Домла! Олдинги тўхмат, бўхтонларингизни кечириб келгандим. Мана буларнинг ошқора ҳақоратлари юрагимни тешиб ўтди. Ишдан бўйшашиб бирор буй-руқ ёки қарорларинг борми? 3-4 та одамларингизнинг гапи учун ишни топшириб кетаверайми? Пинҳона йиғилишларингиз жонимга теғди. Мен жума намозига кирмай милицияхонага бориб одам олиб келаман ва ишни бир ёқли қиламиз", - деб хонамни қулфлаб чиқаётгандим, даҳлизда ўтирганлардан бири ўрнидан сакраб турди-да, маҳкам қучоқлаб: "Акажон, бу шаштингиздан қайтинг, илтимос! Ҳама гапларни эшитиб ўтирибмиз. Худойи таоло кимнинг ҳақ, кимнинг ноҳақ эканини билади. Шунга яраша жазосини беради. Юринг, жума намозини ўқийлик", - деди илтижо билан.

Жума намози ўқилди. Икки кундан кейин Имом касалликка чалинди. Икки ой уйда ётди. Охири ариза бериб ишдан бўшаб кетди. Фаламислардан яна биттаси шикастланди. Иккитаси омонатни эгасига топширди, яъни, вафот этди. Хуллас, кўрган тушимнинг таъбири ана шундай ечим топди.

Тиллабек МИРЗААХМЕДОВ, Оққўрғон тумани, Эски Олимкент қишлоғи.

ИТЛАР ҲАМЛАСИ

руқ ёки қарорларинг борми? 3-4 та одамларингизнинг гапи учун ишни топшириб кетаверайми? Пинҳона йиғилишларингиз жонимга теғди. Мен жума намозига кирмай милицияхонага бориб одам олиб келаман ва ишни бир ёқли қиламиз", - деб хонамни қулфлаб чиқаётгандим, даҳлизда ўтирганлардан бири ўрнидан сакраб турди-да, маҳкам қучоқлаб: "Акажон, бу шаштингиздан қайтинг, илтимос! Ҳама гапларни эшитиб ўтирибмиз. Худойи таоло кимнинг ҳақ, кимнинг ноҳақ эканини билади. Шунга яраша жазосини беради. Юринг, жума намозини ўқийлик", - деди илтижо билан.

Жума намози ўқилди. Икки кундан кейин Имом касалликка чалинди. Икки ой уйда ётди. Охири ариза бериб ишдан бўшаб кетди. Фаламислардан яна биттаси шикастланди. Иккитаси омонатни эгасига топширди, яъни, вафот этди. Хуллас, кўрган тушимнинг таъбири ана шундай ечим топди.

Тиллабек МИРЗААХМЕДОВ, Оққўрғон тумани, Эски Олимкент қишлоғи.

ЭЪЛОН!!!
Тошкент Молия Институтини қошидаги "BANNUR" халқорак Бизнес мактаби қуйидаги курсларга қабул эълон қилади.
1. Олийгоҳларга кириш учун тестларига тайёрлаш, тайёрланадиган фанлардан 100% билим берилади.
2. Инглиз тилини ўрганиш курслари.
Курслар тугагач Англияга ўқишга боришга имконият берилади.
Манзилгоҳимиз: Нийзбек йўли кўчаси, 6 (собик Урицкий кўчаси, "Юность" сартарошхонаси ёнида) Тошкент Молия институтининг молия факультети, 2 қават, 201-хона.

Тел: 134-01-36, 134-17-25
Автобуслар: 9, 19, 24, 51, 60, 72, 91, 93 Амир Темур кўчасидаги "Олой бозори" бекати. Метро: "Минор" бекати

«УКТАМХОН» замонавий ўқув маркази курсларга таклиф этади:
1. Тикши-бегеш - 3 ой. Бошловчилар учун 6 ой. 2. Хамшираллик - 6 ой. 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт машғулотлари ўтлади. 3. Компьютер - 2 ой. Курс WINDOWS-2000, MICROSOFT, OFFICE-2002. Яёта тартибда, қароғотли Бисер-2 ойлик. 4. Сартарошлик - 3 ой, амалиёти билан. 5. Тиббий массаж - 2 ой, амалиёти билан. 6. Торт ва турли пиширчилар - 2 ой, олий курс - 1 ой. 7. Парда, чойшабар. Элита усулида замонавий тикши - 1 ой. 8. Сартарошлик (Эржақлар учун) - 2 ой. 9. Қаштачилик - (машинада вишивка) - 3 ой. 9. Инглиз тили - 3 ой. 10. Рус тили - 3 ой.
Ўқини тугатганларга диплом берилади. Ўқишга қабул ҳар кун.
Манзилимиз: Юнусобод тумани 3 мавзе, 1-уй, 31-хона. Мўлжал: Юнусобод бозори орқасида. Тел: 125-97-93, 121-77-72, 125-46-27, 21-17-95.

Профессор Эргаш САЛИМОВ клиникаси барча турдаги аллергик, бугин, ошқозон-ичак хасталикларини, касалманд, нимжон болаларни махсус усулларда даволайди. Бронхитал астма хасталигида гормонлар дорилар қўлланмайди. Аллергик касалликларни аниқлаб, даволашда турли аллергенларни қўйиб синалади. Иш вақти соат 8 дан 17 гача.
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Уйғур Хўжаев кўчаси, 4-уй, 10-хона. Автобуслар — 27, 35, 46, 53, 91. Трамвай — 8. 1-шаҳар клиникаси бекати. Тел: 49-43-33, 144-64-30.

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ ЭЙС ФОЗИЕВИЧ
ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОФРИГАН ҚОВУГИ БЎШ ЎГИЛ ВА КИЗ БОЛАЛАРНИ БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.
Бўйрак, қовуқ, простата бези касалликларини ДАВОЛАЙДИ.
Манзил: Марказ-15, 12-уй (Жангоҳ маҳалла)
Мўлжал: Метронинг Ф. Фулом бекати. Тел: 144-46-87 9:00-17:00гача
Чорсулдан 123, 100 автобус. Марш, такси. 2, 4, 7, 77, 101, Себзор бекати.

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳар "Oila va jamiyat" Маркази қизларни ва келинчаларни оилавий ҳаётга тайёрлаш мақсадида қуйидаги касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этди. Марказда кам таъминланган оила фарзандлари бепул ўқитилади.
Ўқув мuddати 2 ойлик курслар
- Бичиш-тикиш - "Элита" усулида пардалар, чойшабар ҳам тикшиш - Бисерлардан фойдаланиб тикшиш - Бошланғич компьютер билимлари (Windows 2000) - Олий даражада торт ва салатлар тайёрлаш - Сартарошлик - Косметология - Маникюр-Бухгалтерия-касса аппарати назоратчиси-Қандолатчилик-олий курс.
Ўқув мuddати 3 ойлик курслар
- Миллий қурпа-қурпачалар
- Ўқув мuddати 4 ойлик курслар
- Массаж ва уй хамшираллиги - Бичиш-тикиш (бошловчилар учун) - Машинада гул тикшиш (вишивка).
Курсларни битирган ўқувчиларга махсус сертификат берилади.
Манзил: "Халқлар дўстлиги" метроси. Фуркат кўчаси, 1 уй. Мўлжал: Республика спорт қўмитаси. Тадбиркорлар палатаси, 2 қават, 202 хона, 413 хона.
Телефон: 45-18-42, 29-28-58.

ЭЪЛОН
Аудитхўлоса. Фирмаларни бош бухгалтерлари учун янги хисоблар бўйича махсус курслар. Кафолат 100%. Тел 47-31-55.

«Oila va jamiyat» ўғитномаси
Аёл гийбати олдин эркакни ваҳимага солади, кейин — ҳайратта, охирида эса у гийбат аёл зийнати эканлигига иқдор бўлади. Агар аёл гийбати бўлмаганда нотикларнинг нутқи-ғариб, ошиқларнинг тили — соқов, адибларнинг битиклари сийқа, тилининг сержило қирраларидан дурдоналар яратиш мумкинлиги ҳеч кимнинг ҳаёлига келмасди.
Аёл — табиатнинг бекусур ва суқсур асари. Лекин у ҳаёт гули сўнмасин деб ўз бекусурлиги ва суқсурлигидан воз кечиб яшайди.
Виктор АЛИМАСОВ, Фалсафа фанлари доктори

Республика об-ҳавони кузатиш марказининг маълумотига кўра, Ўзбекистонда ҳаво ўзгариб туради, ёгингарчилик қўтилмайди, фақат айрим жойларда қисқа мuddатли ёмғир ёғиши мумкин. Шамолнинг йўналиши кунчади. Харорат кечаси 10-15°, кундузи эса 27-32° атрофида бўлади.

Республика «Матбуот тарқатувчи» Акциядорлик компанияси жамоаси компаниянинг собиқ бўлим бошлиғи **Мавлуда Исроиловна СОБИРОВА**нинг вафоти муносабати билан оила аъзолари ва қариндошларига чуқур таъзия изҳор этади.

КҮЙ (21.03 — 20.04). - Бошингизга омад қуши кўниш эҳтимоли бор. Қўтилмаган совғалар оласиз: Омадли кун сешанба.

СИГИР (21.04 — 21.05). - Сиз ўз иқтидорингизни намоиш этиш учун шу ҳафтада ўз маҳоратингизни кўрсатишингиз зарур

ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06). - Ўзгаларнинг асабини бузиб ҳақлингизни исботлашга урина кўрманг. Мағлубиятни тан олиш ҳам марднинг иши.

ҚИСКИЧБАҚА (22.06 — 22.07). - Шахсий ишларингиз учун вақтингизни қизгонманг. Аксинча ҳафта давомида уйингизга кўпроқ вақт ажратинг.

МУНАЖЖИМЛАР

АРСЛОН (23.07 — 23.08). - Бизнес ишлари билан шугуллансангиз анча даромадга эга бўласиз. Майда-чуйда гаплар билан вақтингизни ўтказманг.

БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Мухими, гийбатлардан йироқ бўлинг. Ўз хиссиётларингизга ортиқча берилиб кетмаганингиз маъқул.

ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Саломатлигингизни яхшилаш учун шифокорга учрашинг. Илоҳи борица кўпроқ тоза ҳавода сайр қилинг.

ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Ички хиссиётларингизга қулоқ солинг. Хато қилишинг олдини олинг.

БАШОРАТИ

ЎҚОТАР (23.11 — 21.12). - Яқинларингизни қадрласангиз, кўпчиликнинг хурматига сазовор бўласиз. Ҳамкасбларингиз билан хушмуомала бўлинг.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01). - Ўтган ҳаётингиздаги ҳар бир кунингиз омадли. Лекин шу ҳафтадаги кунларингиз янада кўпроқ бахт келтиради.

ҚОВҒА (21.01 — 18.02). - Ишда қатъий ва аниқ режа асосида ишлашингиз керак. Омадли кун жума.

БАЛИҚ (19.02 — 20.03). - Мухаббат ҳақидаги эрталарга кўп ҳам ишонманг. Севгилингиз ҳаёт синовларига тайёрми? Синаб кўришингиз зарур.

ДУШАНБА 20

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
8.00-8.45 "Талхилонома"
8.45 ТВ маркет.
8.50 "Кусто командасининг суви ости саргузаштлари". Хужжатли телесериал.

ЎШЛАР ТЕЛЕКАНАЛИ

15.55 Курсатувлар дастури.
16.00 «Давр» хафта ичида.
16.30, 18.20, 19.45, 22.40 ТВ-анонс.
16.35 Жаҳон жуғрофияси.

SPORT TV

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардад бўлинг». Тонги дам олиш дастури.
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида).

PTV

2:00 «Доброе утро, Россия!»
5:45 «ВЕСТИ НЕДЕЛИ с Сергеем Брилем».
6:45 «Ундина. На гребне волны». Телесериал. 2004г.

КТВ

УВАЖАЕМЫЕ ТЕЛЕЗРИТАТЕЛИ! СЕРВИС ПРОФИЛАКТИЧЕСКИХ РАБОТ, ВЕЩАНИЕ НА СПУТНИКЕ ДО 22.30 (МСК) ПРИНОСИМ ИЗМЕНЕНИЯ ПРИЧИННЫЕ НЕУДОБСТВА

ТВ

15.00 Ток-шоу «Большая стирка».
16.00 Телесериал «ТРИ СУДЬБЫ».
17.00 Х/ф «Небесный истопник». США, 2003.

TV cent

6.45 «Настроения».
9.35 Мисс Марпл в детективе «ТАЙНА КАРИБСКОГО ЗАЛПА».
11.35 Очки нашего времени.

ОНН

4.55 «Марсупилами» Мультипликационный сериал 16-я серия.
5.20 Москва: инструкция по применению

СЕШАНБА 21

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон!"
8.00-8.35 "Ахборот".
8.35 "Кусто командасининг суви ости саргузаштлари". Хужжатли телесериал.

ЎШЛАР ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Курсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тун». Информацион-дам олиш дастури.
8.30 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус.

SPORT TV

12.00 Открытие программы
12.05 "Теле хамкор"
12.30 "Детский час"
13.00 "Чужое лицо", сериал

PTV

2:00 «Доброе утро, Россия!»
5:45 Андрей Соколов, Людмила Зайцева, Вячеслав Шалаев, Василий Мищенко и Леонид Кулагин в телесериале «Штрафбат».

КТВ

5:00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ».
5:00 «СЕГОДНЯ».
9:20 «ПРЕСТУПЛЕНИЕ В СТИЛЕ «МОДЕРН».

ТВ

7.00 Информационно-развлекательный канал «Настроения».
9.35 Газетный дождь.
9.45 «РАК ПО-ИТАЛЬЯНСКИ».

TV cent

7.00 Информационно-развлекательный канал «Настроения».
9.35 Газетный дождь.
9.45 «РАК ПО-ИТАЛЬЯНСКИ».

ОНН

4.55 «Марсупилами» Мультипликационный сериал 17-я серия.
5.20 Москва: инструкция по применению

ЧОРШАНБА 22

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон"
8.00-8.35 "Ахборот"
8.35 "Кусто команданинг суви сугарушлари"

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Курсувалар дастури. 7.00 «Мунаввар тонг». Информацион-дам олийх дастури.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Курсувалар тартиби. 17.20 «23, 5 даража бурчак остида».

30

12.00 Открытие программы. 12.05 "Теле хамкор". 12.30 "Детский час".

ТРК

24.20 Острожный фильм. 24.20 Острожный фильм «Битва за Галактику».

ТВ

5:00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ».

ТВ

16.00 Телесериал «ТРИ СУДЬБЫ».

ТВ

4.55 «Марсуллами» Мультпликационный сериал 18-я серия.

ПАЙШАНБА 23

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон"
8.00-8.35 "Ахборот"
8.35 "17.55 ТВ маркет"

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Курсувалар дастури. 7.00 «Мунаввар тонг». Информацион-дам олийх дастури.

30

12.00 Открытие программы. 12.05 "Теле хамкор". 12.30 "Детский час".

ТРК

24.20 Острожный фильм. 24.20 Острожный фильм «Битва за Галактику».

ТВ

5:00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ».

ТВ

16.00 Телесериал «ТРИ СУДЬБЫ».

ТВ

4.55 «Марсуллами» Мультпликационный сериал 19-я серия.

ТВ

11.00 «Николодеи на ТНТ: «Котопес» 9-я серия.

ЖУМА 24

«EШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИСИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот»
8.35-17.55 ТВ маркет
8.40 «Ўзбектеелефильм»

6.55 Кўрсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тон». Информацион-дам олиш дастури.
8.30 «Янги авлод» студияси: Шум болалар.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 ТБда серия: «23, 5 даража бурчак остида».

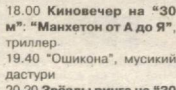
«ХАБАРЛАР»

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг», Тонги дам олиш дастури.
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида).

9.00 ОТКРЫТИЕ ПРОГРАММЫ

12.00 Открытие программы
12.05 «Теле хамкор»
12.30 «Детский час»
13.00 «Я всё решу сама»

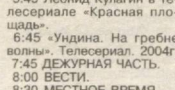

2.00 «Доброе утро»

5.45 Леонид Кулагин в телесериале «Красная планета»
19.40 «Ошикона», мусийский дастури

5:00 Информационный канал «СВЕДЕНИЯ УТРОМ»
9:00 «СЕГОДНЯ»
9:15 «ПРЕСТУПЛЕНИЕ В СТИЛЕ «МОДЕРН»: АСТРАЛЬНОЕ ДЕЛО

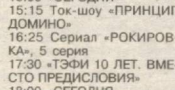

2.00 «Доброе утро»

5.45 Леонид Кулагин в телесериале «Красная планета»
19.40 «Ошикона», мусийский дастури

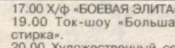

5:00 Информационный канал «СВЕДЕНИЯ УТРОМ»
9:00 «СЕГОДНЯ»
9:15 «ПРЕСТУПЛЕНИЕ В СТИЛЕ «МОДЕРН»: АСТРАЛЬНОЕ ДЕЛО

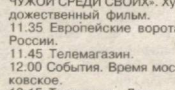

6.45 Информационно-развлекательный канал «Настраение»

9.35 Газетный доклад
9.45 «СВЯТО СРЕДИ УЖИХ, ЧУЖОЙ СРЕДИ СВОИХ». Художественный фильм.

5:00 Информационный канал «СВЕДЕНИЯ УТРОМ»
9:00 «СЕГОДНЯ»
9:15 «ПРЕСТУПЛЕНИЕ В СТИЛЕ «МОДЕРН»: АСТРАЛЬНОЕ ДЕЛО

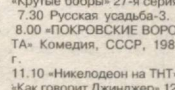

6.45 Информационно-развлекательный канал «Настраение»

9.35 Газетный доклад
9.45 «СВЯТО СРЕДИ УЖИХ, ЧУЖОЙ СРЕДИ СВОИХ». Художественный фильм.

4.55 «Марсулиман» Мультимедийный сериал 20-я серия.
5.20 Москва: инструкция по применению

4.55 «Марсулиман»

Мультимедийный сериал 20-я серия.
5.20 Москва: инструкция по применению

ШАНБА 25

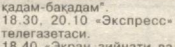

«EШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИСИ

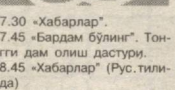
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот»
8.35 ТВ анонс
8.40 «Ўзбектеелефильм»

6.55 Кўрсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тон». Информацион-дам олиш дастури.

9.00 ОТКРЫТИЕ ПРОГРАММЫ

9.05 «Теле хамкор»
9.30 «Детский час»
10.00 Фильм деттам: «Приключения Артёма»

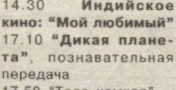
7.30 «Хабарлар»

7.45 «Бардам бўлинг», Тонги дам олиш дастури.
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида).

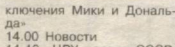
9.00 ОТКРЫТИЕ ПРОГРАММЫ

9.05 «Теле хамкор»
9.30 «Детский час»
10.00 Фильм деттам: «Приключения Артёма»

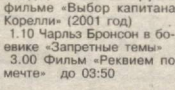

3:00 ПРЕМИА «ОСКАР»

Джуди Гарланд в фильме «Волшебник страны Оз» (США). 1939г.

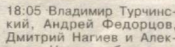

5:30 Луи де Фонес в комедии «БОЛЬШИЕ КАНИКУЛЫ»

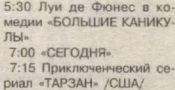

3:00 ПРЕМИА «ОСКАР»

Джуди Гарланд в фильме «Волшебник страны Оз» (США). 1939г.

5:30 Луи де Фонес в комедии «БОЛЬШИЕ КАНИКУЛЫ»

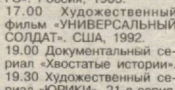

8.00 X/ф «МАФИЯ БЕССМЕРТНА»

9.30 Православная энциклопедия.

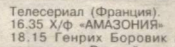

5:30 Луи де Фонес в комедии «БОЛЬШИЕ КАНИКУЛЫ»

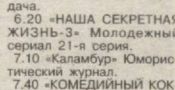

8.00 X/ф «МАФИЯ БЕССМЕРТНА»

9.30 Православная энциклопедия.

5:30 Луи де Фонес в комедии «БОЛЬШИЕ КАНИКУЛЫ»

8.00 X/ф «МАФИЯ БЕССМЕРТНА»

9.30 Православная энциклопедия.

ЯКШАНБА 26

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИСИ

6.00 "Ассалом, Ўзбекистон". 8.00-8.35 "Ахборот". 8.35 "Камалат". Болалар учун кинодастур. 10.00 "Ватанимга хизмат қиламан". 11.00 "Она меҳри". 11.20 "Бу турфа олам". 12.10 "Айтишув", Мусийкий дастур. 12.40 "Лаззат сеҳри". 13.10 "Муҳаббат ва эҳтирос". Телесериял. 14.10 "Коракалпоқнома". 14.30 "Олтин дала". Дам олиш дастури. 15.00 "Портретга чиғлар". 15.15 "Дўстлик" студияси: 1. "Рангинкамон". 2. "Дилдар". 3. "Айнурек". 4. "Гардашлиг дунёсидан". 16.35 "Ихбор". 16.55 "Заргалдоқ". Мультфильм. 17.15 "Шерга кўнган кўнгли". "Болалар сайраси": 17.30 1. "Ғаройибкентга саҳват". 2. "Олтин тоғ". Телевизион уйин. 18.30 ТВ-синов. 18.35 "Рангин дунё". 18.55 Телевизион мини-атюраль театри. 19.25, 20.00, 20.25, 21.10 ЭЪЛОНЛАР. 19.30 "Тахлилнома" (рус тилида). "Кўрсатувдан-кўрсатувча". 20.30 "Тахлилнома". 21.15 2004 йил - "Меҳр ва муруват йили". "Яхшилик". 21.45 Эстрада тароналари. 22.05 "Оталар сузи - аклининг кўзи". "Яқшанба кинозали": 23.05 "Ўзбекистон" телеканалда ил маротаба: "Юлдуз бўлиш осонмас". Бадий фильм. 00.45-00.50 Ватан тимсоллари.

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 «Мунаввар тонг». Информацион-дам олиш дастури. 8.30 «Янги авлод» студияси. Бўш ўтирма. 8.55 Иқлим. 9.00 «Давр»-репортаж. 9.30 Кинотақдим. 9.10 Очил дастурхон. 9.30 Кинотақдим. 10.30 Ешлар давраси. 11.00 «Енғок новдаси». Мультфильм. 11.20 Саломатлик сирлари. 11.40 Ешлик навалари. 11.50 «Учинчи сайрамаърифий дастури. 12.35 «Заковат». Интеллектуал уйин. 13.25 «Ешлар» телеканалда ҳарбий-ватанпарварлик дастури: 1. Марди майдон. 2. Аскар мактублари. 14.05 Дунё ажойиботлари. 14.15, 17.40, 19.20 ТВ-анонс. 14.20 «Бойвачча Рич». Бадий фильм. 15.50 Чемпион сирлари. 16.10 Ринг кироллари. 17.00 Меҳр кўзда. 17.45 Кўрсатувлар дастури. 17.50 «Янги авлод» студияси: Уй вазираси. 18.10 Спорт ҳафтанома. 18.25 Саҳнатнома. 18.45 ТВ-афиша. 18.50 Мумтоз навалар. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00 «Давр»-news. 19.25 Сув - ҳаёт манбаи. 19.30 Султоншоша Удаева куйлайди. 17.15 «Бинафша». 17.35 «Спорт - менинг ҳаётим». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 18.00 «Кийшк кўзгу». Е. Петросан намойиш этади. 20.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 20.45 «Афсонавий футболчилар». Журжати фильм. 21.00 «Хабарлар». 21.15 «Захирадаги спортчи». 21.35 Жаҳон спорти: «Еврофутбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 Болаларлар экранди. 17.40 «Табриклаймиз-кутлаймиз». 17.50 «Эртақларнинг сеҳри олами». 19.25 «Табриклаймиз-кутлаймиз». 19.55, 21.25 «Экспресс-телегазетаси. 20.05 «Жаҳон географияси». 20.35 «Шунақа гаплар». 21.35 «Фаровонлик бека-ти». 21.50 «Тенгдошлар». 22.20 «TV плюс». 22.50 «Зукко кичкинтойлар».

7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлинг». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар» (Рус тилида). 9.00 «Повон бўлмоқчиман». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 9.10 Д. Криловнинг «Йўлда ёзилмаган қайдлари». 9.30 «Хамма уйдилдида». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 10.10 «Болалар спорти». 10.25 «Куннок стартлар». 11.00 «Рақибингиз гротескмайстер». 11.15 «Сокломлаштирувчи йога». Инглиз тилида. 7.20 Служу Отзине! 7.50 Дисней-клуб: «Мики, Дональд и Гуффи-спортсмен». 8.10 «В мире животных» о Николаем Дроздовым. 9.00 Новости. 9.10 «Непугые заметки с Дм. Крыловым». 9.30 Показ все дома. 10.10 «Дог-шоу». 11.00 Новости (с субтитрами). 11.10 Д'Артаньян и мушкетеры в приключенческом фильме «Молодые клики». 13.00 Марафон Олега Барсильши. 13.30 Дисней-клуб: «Приключения Мики и Дональда». 14.00 Новости. 14.10 Премьера. «Тажнаха Лолита». Документальный фильм. 14.40 Джеки Чан в боевике «Великолепный». 16.40 «Воскресный Ералаш».

9.00 Открытие программы. 9.05 «Теле хамкор». 9.30 «Детский час». 10.00 Фильм детям: «Царевич Проша», сказка. 11.30 «Теле хамкор». 12.00 «Стиж», остросюжетный фильм. 13.30 Хит парадиз. 14.50 Дневной кинозал: «Навсегда» мелодрама. 16.20 «Спорт экстрим». 17.10 «Дикая планета», познавательная передача. 17.50 «Теле хамкор». 18.10 Киноужер на «30 м»: «Убийцы на замену» остросюжетный фильм. 19.40 «Ошинок», мусийкий дастури. 20.20 «Абдували Раджабов», концерт. 21.20 «Теле хамкор». 21.40 «Музыкальная пауза». 22.20 Воскресный киноужер на «30 м» «Первый рыцарь», остросюжетный фильм. 00.00 Программа передач.

5.00 Новости. 5.10 Приключенческий фильм «Американский хвост». Часть 2-я. 5.50 Олег Васильевич, Валерий Золотухин в фильме «И вот пришел Бумбо». 7.20 Служу Отзине! 7.50 Дисней-клуб: «Мики, Дональд и Гуффи-спортсмен». 8.10 «В мире животных» о Николаем Дроздовым. 9.00 Новости. 9.10 «Непугые заметки с Дм. Крыловым». 9.30 Показ все дома. 10.10 «Дог-шоу». 11.00 Новости (с субтитрами). 11.10 Д'Артаньян и мушкетеры в приключенческом фильме «Молодые клики». 13.00 Марафон Олега Барсильши. 13.30 Дисней-клуб: «Приключения Мики и Дональда». 14.00 Новости. 14.10 Премьера. «Тажнаха Лолита». Документальный фильм. 14.40 Джеки Чан в боевике «Великолепный». 16.40 «Воскресный Ералаш».

17.00 Времена. 18.00 «Кривое зеркало». Евгений Петросан представляет... 20.00 Время. Информационно-аналитическая программа. 20.45 Большая премьера. Дюлия Робертс, Брод Питт в боевике «Мексиканец» (2001 год). 23.00 Бокс. Бой сильнейших профессионалов мира. Рой Джонс - Гленкоф Джонсон. 24.00 Кевин Спейси в детективе «Планета К-Пакс» (2001 год). 2.10 Гленн Клоуз в фильме «Дорога в рай». 4.20 Серил «Все путешествия команды Кусто». «Коралловые джунгли» до 03:55.

2.55 Иван Дмитриев и Владимир Гуляев в фильме «Матрос сошел на берег». 1957г. 4.05 «Дятел Вуди». Мультсериал (США). 4.25 «Коспальное хозяйство». 4.40 «Военная программа» Александр Сладкова. 5.00 ВЕСТИ. 5.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. 5.20 «Студия «Здоровье». 5.50 Всероссийская лотерея «Вс России шоу». 6.15 «Диалоги о животных». 7.25 «Вокруг света». 8.00 ВЕСТИ. 8.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА. 8.20 «Городок». Дайджест. Развлекательная программа. 7.25 «Пирамида». 9.20 «Сам себе режиссер». 10.15 «Парламентский час». 11.00 ВЕСТИ. 11.20 ПРЕМЬЕРА. «Фитиль». Сатирический тележурнал. 11.50 К 70-ЛЕТИЮ АКТЕРА «Олег Васильевич. Большая игра». 12.45 ПРЕМЬЕРА. Звезды России в игре «Форт Бойлер». 14.25 «В Городке». 14.30 МИРОВОЕ КИНО. Мал Гибсон и Хелен Хант в комедии «Чего хотят женщины» (США), 2000г. 17.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ с Сергеем Брильвым». 18.00 «Специальный корреспондент». 18.25 ПРЕМЬЕРА. «Наши песни».

20.25 Владимир Стелков в фильме «Шутка ангела». 22:15 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». Гран-при Китая. Трансляция из Шанхая. 0:35 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. «Клоун». 1:25 Канал «Барныос» на русском языке.

5:25 Детское утро на НТВ. Мультфильм «СКАЗКА О ЗОЛОТОМ ПЕТУШКЕ». 5:55 Фильм «КАШЕЙ БЕССМЕРТНЫЙ». 7:00 «СЕГОДНЯ». 7:15 Приключенческий сериал «ТАРЗАН» /США/. 8:00 Детское утро на НТВ. «СКАЗКИ БАЖЕНОВА». 8:30 «ЕДИМ ДОМА». 9:00 «СЕГОДНЯ». 9:20 «АПЕЛЬ-СИНОВИЙ СОК». Программа Владимира Соловьева. 9:55 «TOP GEAR». ПРОГРАММА ПРО АВТОМОБИЛИ. 10:30 «ВОЕННОЕ ДЕЛО». 11:05 «ИХ ПРАВИ» с Дмитрием Захаровым. 12:00 «СЕГОДНЯ». 12:25 «ОСОБО ОПАСЕН». 13:05 Всеволод Санаев в детективе «ВЕРСИЯ ПОЛКОВНИКА ЗОРИНА». 15:00 «СЕГОДНЯ». 15:20 «ТАИНЫ РАЗВЕДКИ». 15:55 СВЯЯ ИГРА. 16:55 СЕРИАЛ ПО ВЫХОДНЫМ. ПРЕМЬЕРА. «АДВОКАТ». 18:00 «СЕГОДНЯ». 18:40 ФИЛЬМ НЕДЕЛИ. Аль Пачино, Дайэн Китон и Энди Гарсия в фильме Франсиса Форда Coppoly «КРЕСТНЫЙ ОТЕЦ-III» /США/. 21:55 Джереми Айронс, Доминик Суэйн, Мелани Гриффит в фильме «ЛОЛITA» /США/. 24:50 ЖУРНАЛ ЛИГИ ЧЕМПИОНОВ. 1:25 Окончание трансляции. 7.30 Победоносный голос верующего. 8.00 Мультсериал «Мистер Бам». 8.30 Мультсериал «Ураганчики». 9.00 Мультсериал «Мумии возвращаются». 9.30 «Мульти-пульти». Русские мультфильмы.

10.00 Художественный фильм «НЕОБЫКНОВЕННЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ КАРИКА И ВАЛЛИ». 2-я серия. 11.30 Художественный фильм «ПОСЛЕДНИЙ ИЗ МОГКАН». США, 1992. 14.00 Художественный сериал «ЮРИКИ». 22-я серия. 14.30 Окно в мир. 15.00 Х/ф «ИНСТИНКТ УБИЙСТВА». США, 2001. 17.00 Х/ф «ГЕНЕТИЧЕСКАЯ ОСОБЬ». Канада, 2004. 19.00 Документальный сериал «Дикие звезды». 3-я серия. 19.30 Художественный сериал «ЮРИКИ». 22-я серия. 20.00 Художественный сериал «ТАРЗАН» /США/. 20.30 Детское утро на НТВ. «СКАЗКИ БАЖЕНОВА». 8:30 «ЕДИМ ДОМА». 9:00 «СЕГОДНЯ». 9:20 «АПЕЛЬ-СИНОВИЙ СОК». Программа Владимира Соловьева. 9:55 «TOP GEAR». ПРОГРАММА ПРО АВТОМОБИЛИ. 10:30 «ВОЕННОЕ ДЕЛО». 11:05 «ИХ ПРАВИ» с Дмитрием Захаровым. 12:00 «СЕГОДНЯ». 12:25 «ОСОБО ОПАСЕН». 13:05 Всеволод Санаев в детективе «ВЕРСИЯ ПОЛКОВНИКА ЗОРИНА». 15:00 «СЕГОДНЯ». 15:20 «ТАИНЫ РАЗВЕДКИ». 15:55 СВЯЯ ИГРА. 16:55 СЕРИАЛ ПО ВЫХОДНЫМ. ПРЕМЬЕРА. «АДВОКАТ». 18:00 «СЕГОДНЯ». 18:40 ФИЛЬМ НЕДЕЛИ. Аль Пачино, Дайэн Китон и Энди Гарсия в фильме Франсиса Форда Coppoly «КРЕСТНЫЙ ОТЕЦ-III» /США/. 21:55 Джереми Айронс, Доминик Суэйн, Мелани Гриффит в фильме «ЛОЛITA» /США/. 24:50 ЖУРНАЛ ЛИГИ ЧЕМПИОНОВ. 1:25 Окончание трансляции. 7.30 Победоносный голос верующего. 8.00 Мультсериал «Мистер Бам». 8.30 Мультсериал «Ураганчики». 9.00 Мультсериал «Мумии возвращаются». 9.30 «Мульти-пульти». Русские мультфильмы.

7.55 «НА ЗЛАТОМ КРЫЛЬЦЕ СИДЕЛИ...» Художественный фильм. 9.05 «Отчего, почему?» Программа для детей. 10.00 «Как грибы с горного воевалли». «Терехина таратайка». «Тополь». Мультфильмы. 10.45 Марш-бросок. 11.15 Наш сад. 12.50 Лаконный кусочек. 12.90 «Московская неделя» с А. Леоновым. 12.25 Звезда автострды. 12.45 Вокзал Победы. 13.10 «ПО УЛИЦАМ КОМОД ВОДИЛИ». Художественный фильм. 14.25 Екатерина Гусева в программе «Приглашает Борис Ноткин». 15.00 События. Время московское. 15.15 «Алфавит». Телеигра. 15.55 «21 кабинет» с Виктором Белицким. 16.25 Очевидное-невероятное. 16.50 «Кот Базилио и мышонок Пик». «Капитан Кипер». Мультфильм. 17.15 Мультфильм «Мастер из Класми». «Сказка о богине Макоше». 17.50 «Парк юмора» с Вла-

димиром Вишневым. 18.45 На экране - комедия. «ДЕЖА ВЮ». 21.00 «Момент истины». Авторская программа А. Каряулова. 22.00 Мисс Марпл в детективе «С ПОМОЩЬЮ ЗЕРКАЛА». (Великобритания). 24.20 События. Время московское. 24.30 Делителсы. 1.10 Арена. 1.40 «Открытый проект». Молодежный канал.

6.00 «Неизвестная планета» Познавательная передача. 6.20 «НАША СЕКРЕТНАЯ ЖИЗНЬ-3» Молодежный сериал 22-я серия. 7.10 «Каламбур» Юмористический журнал. 7.40 «КОМЕДИЙНЫЙ КОКТЕЙЛЬ» Юмористический сериал 32-я серия. 8.05 «Фигли-Мигли» Юмористический журнал. 8.30 «МАСКИ-ШОУ» Комедия. 9.00 «АНКОР, ЕЩЕ АНКОР» Тригкомедия, Россия. 11.25 «Сейлорун. Луна в матроске» Аниме 10-я серия. 11.50 «Каламбур» Юмористический журнал. 12.20 «Фигли-Мигли-ТЕЙЛЬ» Юмористический журнал. 13.25 «МАСКИ-ШОУ». 13.55 «ЖИВО И ВУСТЕР» Комедийный сериал 6-я серия. 15.00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». 16.00 «САША + МАША». 16.30 «Москва: инструкция по применению» Дайджест. 17.00 «Школа ремонта» «Джентльмены удачи в детском саду». 18.00 «Мятежный фараон» Документальный фильм. 19.00 «Запретная зона». 20.00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». 21.00 «САША + МАША». 21.30 «СМЕШНЫЕ И ГОЛЫЕ» 11-я серия. 22.00 «ПРАВИЛА СЕКСА». 22.30 Реалити-шоу. Спецвключение «Дом-2. Любовь». 23.00 «КВАРТИРА» 6-я серия. 23.55 «СИЛА ОГНЯ». 2.15 Микс файт: бои без правил. 2.50 «МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ: КЕЛЫ» Детективный сериал 11-я серия.

WIFFНИЖОР. Тўзувуче: Шавкат ОЛТИНОВ. Grid of names and symbols. Includes a large image of a woman's face in the bottom left corner.

Ёшим 17 да. Бўш вақтларимда бадий китоблар ўқийман, қўлимдан келганча тикувчилик қиламан. Шiorим: "Ишонч мўъжиза яратади, интилиш кашф қилади. Хоббим-табий гулларни кўпайтириш. Қайси тилда ижро этилмасин муҳаббат ҳақидаги кўшиқларни тинглашни ёқтираман. Пазандачликка ҳам қизиқаман. Ким ўзини яхши пазанда деб ҳисобласа, мен билан мактуб орқали суҳбат олиб боради, деган умиддаман.

Зилола ХУШМУРОДОВА,
Сурхондарё вилояти,
Бойсун тумани,
Тўда қишлоғи,
12-ўрта мактабнинг
11-синф ўқувчиси,
инд: 733200

1981 йил 29 январда Бухоро шаҳрида туғилганман. Ҳаётда шўх ва ҳазилкашман. Ёлгончи ва ивгоғор инсонлардан нафратланаман. Бўш вақтимни газета ўқиш, кроссворд тўлдирish ва мусиқа тинглаш билан ўтказаман. Севимли хонандаларим Юлдуз Усмонова, Анвар Ганиев, Райҳона ва Анвар Санаев. Юрий Шатунов ва «Корни» гуруҳи. Севгини кадрлайман. Севгимга вафодорман. Шiorим: "Орзуларим ортидан интилиб яшаш"! Орзуларимнинг тубсиз дарё каби чеки йўқ. Касбим оператор бўлса-да, зардўзлик, тикувчилик, каштачилик ва ҳар хил ширинликлар пиширишга устаман. Компьютер ҳаётимнинг бир бўлагига айланиб қолган десам ҳам бўлади.

Зебинисо РУСТАМОВА,
Бухоро вилояти,
Бухоро шаҳри,
Ашраф Ғуломов кўчаси, 45-уй.

"Келинг дўстлашайлик" саҳифаси орқали жуда кўп дўстлар орттирдим. Афсуски, нуқсуслик дугонам Отемуродова Айпаришин ва чирчиқлик Ферузахон Хусанова мактубларимга жавоб йўлламаётганликларига ҳайронман. Сизлардан илтимос, мактуб жўнатинг.

Мен сиздан олдим маънолар,
Ҳаётимга етар сабоқлар.
Мен сиздан тоғдим дўстлар,
Юракларга яқин мактублар.
Дўстларим кўп, армоним йўқ,
Сенга қўрдим меҳнат, орият,
Раҳмат сенга "Оила ва жамият"!

Феруза ТУРСУНОВА,
Тошкент вилояти,
Ангрен шаҳар,
Байналминалчилар,
43-уй, 2-саманний,
инд: 702500

Мафтункор Нурободнинг "Улус" кишлоғида туғилганман. Орзуларим бисёр, дўстларим жуда кўп. Аммо бундан-да кўп бўлишини хоҳлайман. Самарқандлик Муносиҳон, сарикўллик Камолахон, бухорлик Махлиёхонлар нима учун мактуб ёзмай кўйдиларингиз? Наҳотки дўстлигимиз атиги 1 ойгина давом этса? Мен дўстлигимиз абадий бўлишини хоҳлагандим. Хатларингизни интизорлик билан кутаман.

Зубайда ЭРҒАШЕВА,
Самарқанд вилояти,
Нуробод тумани,
«Улус» ширкат хўжалиги,
Дмитров-4 кишлоғи, инд: 703313

Севимли хонандаларим "Болалар" гуруҳи. Бирдан-бир орзуим эса-шифокор бўлиш. Мен билан танишишни хоҳлаган кизлар мактубларини ҳамда суратларини ушбу манзилга жўнатишса мақсадга мувофиқ бўларди.

Барно БОБОБЕКОВА,
Тошкент вилояти,
Бекобод шаҳри,
Гидрометрия кўрғони,
С.Шукуруллаев-13 уй, инд: 702910

1986 йил 21-август асад буржи остида таваллуд топганман. Табиатан ҳар нарсага қизиқувчанман. Хонанда Умид Шаҳобовнинг кўшиқлари муҳлисаман. Оилада ёлғиз қиз бўлганим учун эрка қизман. Битта-ю битта акамни жуда яхши кўраман. Бўш вақтларимда ойимга уй ишларида ёрдамлашаман. Дўстларим жуда кўп, лекин уларнинг сафи янада кенгайишини истайман. Ўғил болалар билан ҳам, қиз болалар билан ҳам тез чиқишиб кетаман. Орзуим банк соҳасида ишлаш.

Гули ХУДОЙКУЛОВА,
Самарқанд вилояти,
Пахтачи тумани,
Зарафшон ж/х
бригада 4,
инд: 701412

Кадроним "Оила ва жамият"! Ёдингда бўлса дўст қидириб сенга мактуб йўллагандим. Мана энди беминнат ёрдамим учун сенга ташаккур билдириш ниятида нома битаянман. Сен тўфайли республикамизнинг деярли барча вилоятларидан 30 га яқин дўстлар орттирдим. Хаттоки, Асака шаҳридан муҳрибон ака ҳам тоғдим. Абдуманноп ака билан туғилган ака-сингилдек иноқлашиб олдик. Бундан ташқари дўстларим Баҳром, Севара, Сайфиддин, Музаффар, Камола, Шерзод, Бобомурод, Олимжон, Абдусалом, Наргиза, Нилуфар, Нигора, Шоҳида, Сардор, Маъмура, Жамшид(бу рўйхатни узок давом эттириш мумкин)лар мен учун азиз ва ҳар қачон ҳамдард, ҳамфикрdir. Мени дўст билиб, ишонч кўрсатиб мактуб ёзган тенгдошларимга чексиз ташаккур.

Гулшода УМАРОВА,
Тошкент вилояти,
Ўрта-Чирчиқ тумани,
Истикбол ш/х,
Эвалак маҳалласи, Инд: 702300

Ёшим 18 да. Оиламизда тўнғич ва ягона қизман. Битта қиз бўлганлигим учунми синглим, укаларим кўп бўлишини хоҳлайман. Дўстга озор беришни, хиёнатни ёмон кўраман. Муҳаббат кўйчиси Анвар Санаев кўшиқлари жону дилим. Унинг кўшиқлари дардли бўлгани учунми юрагимдан чуқур жой олган. Шерьятта қизикаман ва ижод қилиб тураман. Шерьярларим, мақолаларим туман газеталарида чоп этилган. Нурободдаги "Гулшан" адабий уюшмасида ўтказилаётган шерьят кечаларида катнашаман. Нуробод шаҳар саноат кол-

лежининг тикувчилик курсида ўқийман. Она тили, адабиёт, инглиз тили фанларига жуда қизиқаман. Бўш вақтимда газета, бадий китобларни ўқишни, мусиқа тинглашни, хаёл суришни, турли таомлар тайёрлашни, дўстларимдан тез-тез мактублар олиб туришни ёқтираман. Хоббим-ўзимнинг ҳамда дўстларимнинг суратини эсдалик учун йиғиш.

Инобат ТўРАЕВА,
Самарқанд вилояти,
Нуробод тумани,
К/кўрғон ж/х, Қиличли қишлоғи.

Мен 1987 йил 7 сентябрда туғилганман. Хозирда Паркентдаги 1-мактабнинг 11-синфига ўтдим. Китоб, журнал ва газета ўқишга қизиқаман. Ўзбекча кўшиқларни севиб тинглайман. Қиш, баҳор фасллари ёқади. Она тили, адабиёт, тарих фанларига қизиқаман.

Нилуфар ПўЛАТОВА,
Тошкент вилояти,
Паркент тумани,
А.Навоий кўчаси, 9 уй,
"Истиклол" маҳалласи

Мен 1987 йил чаён буржи остида туғилганман. Фейлим гоҳида вазимин, гоҳо шўхман. Хуллас, вазиятга қараб иш тутаман. Ётти ўлчаб, бир кесишга ҳаракат қиламан. Алданишни ёмон кўраман. Қизил атиргулни ёқтираман.

Дўстлар менга мактуб ёзинг. Мактубингизни кутаман.
Гулчехра САЛАЕВА,
Хива шаҳри,
И.Хўжа кўчаси, 47-уй

"Оила ва жамият" газетаси ҳар бир газетхон учун энг яқин сирдош, тўғри йўл кўрсатувчи маслақдош дўст деб биламан. Энг аввал "Келинг дўстлашайлик" рўкни остида берилган мактубларни ўқиб чиқаман. Бутун Ўзбекистон бўйлаб дўстлик алоқалари ўрнаштилаётганидан жуда хурсандман. Мақсадим-оқунгил, самимий, дилкаш тенгдошларим билан дўстлик ришталарини боғлаш.

Дилора ХОЛБОЕВА,
Тошкент вилояти,
Ўрта-Чирчиқ тумани,
Тўй-тепа шаҳри,
Эвалак маҳалласи, 173-уй

Мен ҳам ўз тенгқурларим билан сирдош бўлишни хоҳлайман. Бўш пайтларимда китоб ўқишга қизиқаман. Дам олиш кунлари спортнинг футбол, волейбол тури билан шуғулланаман. Ўзбекистоннинг энг кучли жамоаси «Пахтакор»нинг ашаддий муҳлисаман. Менимча, ҳар бир инсоннинг ўзи севган машғулооти бўлиши керак. Йўқса ҳаёт зерикари туолади. Менга мактуб йўллангиз, дўст танлашда адашмайсиз.

Ўғилжон САНАЕВА,
Хоразм вилояти,
Хива тумани,
Рўздат Мадаминов ж/х,
Бригада 7, инд: 741419

1989 йил 31 майда эгизаклар буржи остида туғилганман. Хоббим: расм чизиш, гулларни парваришlash ва Голливуд киноюлдузлари ҳақида маълумот тўплаш. Чунки уларнинг ҳаётлари ҳам уйнаган роллари каби ранг-баранг ва қизиқарли. Улар ҳақидаги мақолаларни ўқиш мен учун завқ-шавқ бағишлайди. "Интиланга толе ёр" дейишади. Келажакда машҳур архитектор бўлмоқчиман. Мактуб орқали республикамизнинг барча вилоятларидан дўстлар орттирмоқчиман.

Хилола ҲАМРОЕВА
Навоий шаҳар,
Халқлар дўстлиги кўчаси,
144" а" уй, 14-хона

Ёшим 20 да. Хозирда талабаман. Бадий китобларни мутлола қилишни хуш кўраман. Айниқса, жаҳон адабиёти дурдоналаридан бўлмиш «Ёлғизликнинг юз йили», «Женни Герхард», «Америка фожеаси» каби китоблар мени ўйлашга, мушоҳада қилишга чорлайди. Ўзимга ўхшаган самимий дўстлар орттирмоқчиман.

Гулнора ҚУТЛИЕВА,
Хоразм вилояти,
Урганч шаҳар,
Паҳлавон Маҳмуд
кўчаси 21 пр 4.

Балиқ буржи остида таваллуд топганман. Катъиятли, ориятли, самимий баъзида эса ҳазилкашман. Шерьяр ёзиб тураман. Спортнинг волейбол турига қизиқаман. "Оила ва жамият" газетасини мунтазам ўқиб бораман. Энг сеvimли саҳифам "Дил изхори". Севимли газетамнинг "Келинг дўстлашайлик" саҳифаси орқали дўстлар орттирмоқчиман. Орзуим ота-онамга ва Ватанимга, Халқимга фидойий бўлиб хизмат қилиш. Мен ҳам дўстларим кўп бўлишини хоҳлайман. Мактубингизни интизорлик билан кутиб қоламан.

Лазиз САИДОВ,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон тумани,
Оқ олтин ширкат хўжалиги
Ғишти қишлоқ,
И.Тиллаев кўчаси 12-уй.

Ёшим 16 да. Талабаман. Бухоро вилоят тиббиёт коллежида ўқийман. Бўш вақтларимда тиббиётга тааллуқли китобларни ўқийман. Мусиқа тинглашни, турли ширинликлар тайёрлашни хуш кўраман. Ушбу мактубим тенгдошларимни бефарқ қолдирмайди, деган умиддаман.

Моҳира ҒАНИЕВА,
Бухоро вилояти,
Шофиркон тумани,
Саврак-2 кўчаси, 59-уй, инд: 706520

Кадроним "Оила ва жамият"! Сен тўфайли мен республикамизнинг турли шаҳарлари ва вилоятларидан 69 га яқин бир-бирдан ажойиб ҳамфикр, ҳамсуҳбат дўстлар орттирдим. Шу ўринда сенга ўз миннатдорчилигимни билдириб ўтмоқчиман. Ушбу газета ҳар томонлама мукамал ва тарбиявий аҳамиятга эга газета деб биламан. Кадрли газетамнинг тиниб-тинчимас ижодкорлари! Мен республикамиздаги барча инсонлар кадрдон дўст, ака-сингил бўлиб яшашлари истайман.

Феруза КОДИРОВА,
Қашқадарё вилояти,
Косон тумани,
А.Навоий кўчаси, 17-уй, 15-хонадон

"Келинг дўстлашайлик" рўкни орқали кўплаб тенгдошларимга мактуб ёзгандим. Афсуски хатларим жавобсиз қолди. Азизлар, мен ҳаётда меҳрибон дўст, ака-сингил меҳрига жуда ҳам муҳтожман. Дунёда мендек бир дўстингиз борлигини унутманг. Яхши инсонлар суҳбатини соғиниб яшашдан чарчамайман.

Кумушбиби ҲАЙДАРОВА,
Сурхондарё вилояти,
Кумқўрғон тумани,
Усмон Носир кўчаси, 4-уй, 9-хонадон.

1990 йил 21 июнда туғилганман. Менинг дўстларим жуда кўп, лекин вилоятларда ҳам дўстларим бўлишини хоҳлардим. Мен табиатан шўх қизман. Бошқалар билан тезда чиқишиб кетаман. Айни кунларда 36-сон умумтаълим мактабнинг 9-синфида таҳсил оламан. Бўш вақтларимда мусиқа тинглашни ёқтираман.

Дилафрўз КАРИМОВА,
Хоразм вилояти,
Хонқа тумани, Андалиб кўчаси, 83-уй.
Саҳифани Н. ЙўЛДОШЕВА тайёрлади

ҚАЙТА ОЛСАМ ЭДИ ҚОШИНГГА БУТКУЛ...

1993 йил... Кунларнинг бирида, мен-17 ёшли қишлоқлик содда қиз Тошкент Тиббиёт Олийгоҳига ҳужжат топширдим. Онажоним ва катта бувим мени ётоқхонага яхши қизлар билан ҳамхона қилиб, эртасига йўлга чиқмоқчи бўлишди.

Худди ана шу кундан менинг мустақил ва катта шаҳардаги мусофир ҳаётим бошланди. Ўша маъсум кунларнинг бирида биз ака-сингил тутиндик. Сизни менга онам таништирган эдилар. Ҳамон ёдимда... Сиз аллақандай ҳарбий формада юғриб келиб қўлимиздаги юзимизни олдингиз. Аввал ойимдан, кейин менадан... Жомадонимни олаётганингизда "раҳмат", дедим. Кейинчалик сизга оддийгина "раҳмат" билан бошланган миннатдорчилигимни самимий порлаб турган кўзларингизга умрбод қараб туриб айтиш насиб қилмаган бўлса-да, юрагимда

беун айтаганимни кошки содда кўнглим сезган бўлса. Онам сизни жуда ҳурмат қилардилар. Ҳар гал уйга борганимда сизни сўраб: "Жуда яхши бола, аканддай ҳурмат қил", - дердилар.

Сиз бир неча курс юқорида ўқирдингиз. "Синглингиз" эса сизни жуда ҳурмат қиларди.

Унга ҳаммининг ҳаваси келарди. Бирор йигит сизнинг юзингизга оёқ кўйиб, у қизга гап ташлашга журъат этолмасди. Ҳа, ўшанда менадан бахтиёр одам йўқ эди, дунёда. Кучли, баққуват "ака", ётоқхонадаги ҳурмат, бир мусофир қиз дилини тоғ қадар юксалтирарди. Аммо, бир неча ой ўтиб юрагимда илоҳий бир туйғу уйғониб "ака" сўзини олдиға исмингизни қўймасан айта олмаслигим, кўзларингизга тик қараб гапир олмаслигим мени энди осмон қадар бахтиёр айлади...

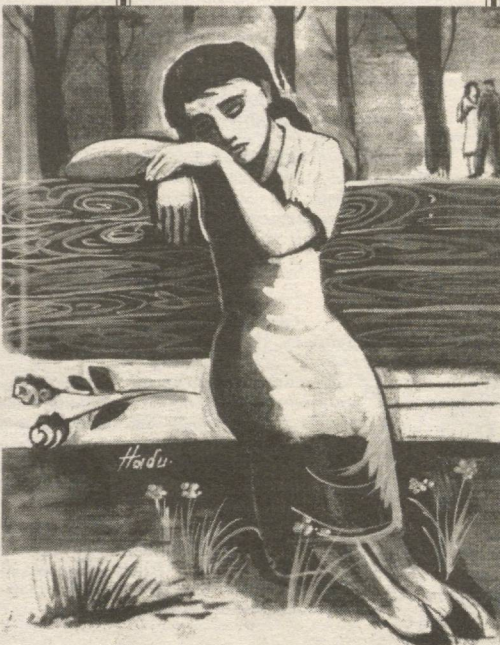
Ҳаммаси кундалиқдан бошланган. Сизнинг тақдирингиз, кечинмаларингиз битилган қалин дафтар иккита бўлиб қайтишини кутмаган эдингиз. Менинг-да қалбим ҳамроҳига айланган ёзувларим жамламаси қўлингизда эди. Уни бераётганимда, ичида сизга аталган яримта варақ бўлма-са-да, йиллар ўтгач исмингиз минг-минг бора ёзилажак кундалиқни қўксингизга босиб уйкуга кетган экансиз.

Орадан йиллар ўтди. Тақдиримизда бирга бўлиш насиб этмаган экан. Аммо ҳар гал кундалиқни қўлга олганимда мактубларингизнинг бирида битилган ва кейинчалик қирқиб менинг қалб дафтаримга ёпиштирилган шеърга кўзим тушганида хотиротларим уйғониб сизни кўргим келаверади.

Парчагина булут, чексиз осмон,
Адир ортидаги ёлғизоёқ йўл.
Барча қайгуларни унутиб

шодон,
Қайта олсам эди қошинга
буткул...

"Қайта олсам эди"... қайта-қайта такрорлайди юрагим. Юрагимнинг тубидан бир ҳайкирик келди, қайтариб бўлмас йиллар карвони мени сиздан йироқлаштираверади.

Эсингизда борми, илк марта кинога таклиф қилганингиз? Қишлоқнинг темир қонунларига бўйсунар юрак сизнинг олдингизда ожиз қолди. Фақат сизга қатъий қилиб айтган шартимни ҳамон эслаб куламан: "Илтмос, бизни ҳеч ким бирга кўрмасин. Бекаатга чиқиб туринг, ҳозир чиқаман", - дегандим. Яна "Халқлар дўстлиги"га Даврон Фойиповнинг концертига таклиф қилганингизда етиб боргач: "Агар ичкарида курсдошларим бўлса кирмайман", - дегандим. Барчасини илиқ хотиралар билан эслаймам.

Синглингиз, ука, жианларингиз барчаси билан яхши таниш эдик. Мен Тошкентда сизнинг олдингизда юрагимда еттинчи осмонда парвоз айлардим. Фарғонамга - она Фарғонамга ҳар борганимда эса минг хил ўй-хаёллар билан қайтардим. "Сен менинг катта фарзандимсан. Сен яхши ўқиб келиб, ўзимизда энг зўр шифокор бўласан, дўхтирларнинг айби билан бевақт оламдан кўз юмган опанг ва уқаннинг доғини душманимга ҳам раво кўрмайман", - деб оламан ниётлар қилган дадамнинг сўзини икки қилолмасдим. Кўнглимда эса сизга аталган энг гўзал сўзлар ўрнига мудом аччиқ-аччиқ гаплар эшитсангиз-да, ҳеч қачон менадан воз кечмас эдингиз. Мен эса янги-янги баҳоналар, ёлғонларни ишлатиб кўнглингизни оз бўлса-да, совутмоқ истагидида муҳаббатталаб қалбимни озорлардим. Дилда бошқа-ю, тилда бошқа одамни "икки юзламачи" дердилар. Мен эса улар сирасига кираманми-йўқми, деб виждон азобида ўртанардим. Аммо сизнинг: "Ота рози-Худо рози", сиз отангизни жуда ҳурмат қиласиз ва шунинг учун ҳам сизни жонимдан ортик кўраман", - деб ёзган мактубингизни ёстигим остида асрайман.

Баъзида гоҳ у қизнинг, гоҳ бу қизнинг кўнгли қўйган йигити билан ўрталари бузилса "оҳ-воҳ"

қилиб, сўнг бир дунё ёмон сўзлар билан "севги" боғини вайрон айланганларида уларни ёқламайман ва улар муҳаббат деб ўйлаган ўткнчи ҳиссиётни ўлчаб кўргувчи ҳеч қандай тарозу йўқлигига амин бўламан. Лекин қалбимнинг энг юксак армонида қолган энг азиз сиймонгизни муҳаббат осмонининг энг тўрида эъозлайман. Балки йўлларимизни айро қилган Тангрим бир яхшига бир ёмон, иккиси бошқа икки инсонни бахтли қилсин деганми? Меҳрибон дадажонимнинг ҳар борганимда айтган тилак-ниятлари мени сиздан узоқроқ бўлишга ундарди. Менинг фикри ожизимча, дадам узоққа қиз бермоқчи эмаслигини ҳар гал силлиққина тушунтириб, мени она шаҳримга ипсиз боғларди.

Аммо кейинчалик онажонимга айтилган бир гапнинг беихтиёр гувоҳи бўлдим, ўзимда йўқ сеvindим: "Қизинг юзимизни қаро қилмайди. Унга ишонаман ва ўзи хоҳлаган инсонга турмушга узатаман"... Тошкентга таътилдан сўнг қайтишимда тўйингиз дарагини эшитган тун тонгга қадар йиғлаб чиқдим. Кундалигим варағига Муҳиддин Омоннинг тўрт мисра шеърини кўчирдим:

Бир тишлам бахт беринг,
Бир кулгум севинг.

Бир қушча эрки ҳам

менга етади,
Илтмос, биродар бир
қараб қўйинг.
Сандикдаги иқбол занглаб
кетади...

Бир тишлам бахт гадоси бўлган юрагим ўша сизнинг уйингизга ёрёр келган оқшом — 31 августдан бошлаб сизга бир бутун қўша бахтлар тилаб сандикдаги асралган иқболи илнжиди тонг оттирди. Ётоқхонага жуфти ҳалолингизни бошлаб келганингизда, ҳасад эмас, ҳавас-ла боқдим. Билинар-билинмас бўлажак фарзандингиз нишонасига қараганимда, сизларга ўн саккиз минг оламнинг бахтини сўрадим.

Мен ҳамон сизни кузатадиган деразамни кўмсайвераман. Сиз ҳада этган ва аразлаганимда қайтариб берадиган китобларингизни ҳам, олдингизда тумтайиб, кетганингиздан сўнг маъза қилиб ейдиган шоколаду ширинликларни ҳам ёш гўдақдай соғинаман. Сиздан сўнг "Севаман сизни", деб кимлар жар солмади, дейсиз?! Совға-саломларга қарагим келмас, ўлдим-қуйдимларни эмас, "кундалиқ"даги пок сатрларни кутганларим сизга бўлган муҳаббатимни баттар оловлантирарди.

Сиз шунча севиб, ҳаттоки қўлимни ушлашга журъат этолмаганингиз менга пок туйғулар, азиз ниётлар билан уйлангандагина шаръий никоҳ билан тан маҳрам бўла олишингизни айтмасангиз ҳам, сезган кўнглим эгри ниётда "севги" изҳор қилганларнинг ҳақиқий башарасини очиб ташларди. Менинг бошимдан кечган барча азоблар худди ўзаро ваъдалашгандек сизнинг тақдирингизда ҳам битилганди. Касал бўлиб қолиб ўқишдан қолиш, сўнг тикланолмай қийналиш, тухмату бўҳтонларга чидаб, умрнинг барча синовларига мардона бардош бериш... Кундалигимни ўқиб,

"Дил изҳори"нгизни ўқигандик

ёзган мактубингизда "Болалигимиз ҳам, ўқувчилик йилларимиз ҳам, ота-онамиз ҳам ўхшар экан", - сўзлари битилган эди. Оллоҳ мусофир шаҳардаги қийинчилигу кўнгли азобларини ҳам бир хилда бўлиб берганди. Аммо ҳеч бўлмаганда сизнинг қалбингиз мен ато этолмаган бахтни топиб, сизни оталик шаънига муяссар этган Тангрига мингдан-минг шукрлар айттардим.

Фарҳод ака! Шу заминдан мен нафас олиб турган ҳаводан баҳраманд бўлиб, мен тунлар томоша қилиб талашган энг ёруғ юлдузни сиз ҳам умидвор нигоҳлар билан эркалашингизнинг ўзи ҳам бахт эмасми?! Фанимлар нима десалар десин, аммо самимий, беғараз олий туйғунинг чўққиларда турган ҳар бир ҳарфига ҳам арзимас гап-сўзларга юрагимда ўрин йўқ. Сизга раҳмат билан бошланган миннатдорчилигимнинг асл босиси ҳам мана шу, сиз менга мард йигит, олижаноб инсон қандай бўлишини кўрсатиб, анча ёлғону фирибгарликлардан асраб қолдингиз.

Фарҳод ака, кунлардан бир куни, бу кундалиқдан ташқари битилган қалб сўзларимни ҳам ўқирсиз. Кимлигимни эсланингизнинг ўзиёқ менинг бахтим эмасми?!

Кунлардан бир куни мен ҳам кимнингдир хонадонига оппоқ либосда ташриф буюриб, сизнинг муҳаббатингиз туйфайли пок сақланган номусим шарафи бир инсонни бахтиёр этганини кўриб, юзим ёруғ бўлганида илоҳий туйғуга тасаннолар айтажагим бахт эмасми?!

Биласизми, ҳар гал қўлимга қалам олиб шеър ёза бошлаганимда сиз ҳақингизда бир нима ёзгим келади, аммо нетайки илҳом париларидан-да, қизғонман азиз сиймонгизни, шеърларимда эмас юрагимда асрагим келади. Зеро, кунларнинг бирида сизни учратган ўша ширин, мусаффо, беғараз дамлар учун Оллоҳга шукроналар айтавераман.

Кунларнинг бирида сизни

учратган,

Юрагим покликка

комжон бўлади.

Келин бўлмасам ҳам

Самарқандларга,

Бибихоним руҳи шодмон

бўлади.

Кунларнинг бирида

сизга илнган,

Бахтларим кўнглимга

меҳмон бўлади.

Сизга айтолмаган энг

азиз сўзим,

Муҳаббат аталган дoston

бўлади,

Муҳаббат аталган осмон

бўлади...

Мадина БОНУ,

Фарғона

Тахририятдан: Бу дил изҳори газетамизнинг 1999 йил 34-сонидида эълон қилинганди. Мадина Бону, ўшандан буён ҳаётингизда, қарашларингизда қандай ўзгаришлар юз берди? Ҳамон газетамизни ўқиётган бўлсангиз жавоб хати йўллайсиз, дея умид қиламиз.

Ишдан сўнг уйга кетадиган бекатимга келдим. Автобусим ҳадеганда қўриनावермаган, ўтиргичлардан бирига қўчдим газета ўқий бошладим. Бир пайт ёнимда гала-говур бошланди. Қарасам... Бир эркак ҳушидан кетиб

да у бир "ух" тортди-ю, "Шилк" этиб ўзини ташлаб юборди. Кейин кимдир ҳайдовчига: - Шопир ака, келинг, шу ердаги касалхонага олиб кирай-

йўлимизга кетдик. Буни қарангки, ҳар эҳтимолга қарши келган машинанинг рақамини ёзиб олгим келди. Ва ҳамёминнинг бир четига қош бўйидиган

оқсоқоли бу жанжалга чек қўйди.

ҚИССАДАН ХИССА

- Сизлар кимсизлар ўзи? Билиб-билмай бировнинг номини нега ёмонга чиқарасизлар? Олдин буни ҳайдовчидан сўрайлик, ўша кунги касалхонадаги ҳамшираларни топайлик, милиция бор экан.

қўчиб кетишимиз керакми? - дея ўшқирди. Унга ҳаммаси яхши бўлишини, эртага гувоҳларим келишини айтдим. - Барибир анча гап-сўзларга қоладиган бўлдик, - дерди қайнонам бошини қайчаб. Шу кун тонггача ухламадим. Бир амаллаб тонг оттирдим. Эрталаб соат 10 ларда эшик тақиллади. Қарасам кечаги ҳамшира... Шифокор ва икки санитар билан келишибди. Чунки, санитарлар йигитни машинадан замбилга солиб олиб киришганди. Бироздан кейин эса ҳайдовчи ҳам етиб келди. Маҳалламизнинг оқсоқоли Райим ота кириб келганида, эри ўлган аёл ҳам яқинлари билан келишиб қолишди.

ЯХШИЛИК ҚИЛДИМУ

БАМОГА ҚОЛДИМ...

ётибди. Кўпчилик унга қараб туришибди-ю, лекин биров унга ёрдам берай демайди.

Нихоят, бир киши уни кўтариб, ўтиргичга суяб ўтқизди. Унинг ранги оқариб кетган, хирилларди. Бир йигит қўлидаги телефондан "Тез ёрдам" чақирди. Машина тезда келиб уни олиб кетди. Бу орада келган автобусга чиқиб ўтирдим. Боя бекатда турган бир жувон келиб ёнимга ўтирди.

Йўл-йўлакай сўхбатлашиб кетдик:

- Бир марта мана шунақа воқеа юз берганда, ўша бахтсиз одамга ёрдам бераман, деб бошим анча ғавғога қолганди, - деди-да, бошидан ўтган воқеани айта бошлади.

...Умримда бирорта ёмонлик қилмаганман, ҳаммага қўлимдан келганича яхшилиқ қилиб юрардим. Аммо, менинг бу қилмишим бир кун қаттиқ панд беради, деб ўйламагандим.

Августнинг охирларида Ҳасан-Ҳусан ўғлининг туғилган кунини эди. Уларга соғалом, кийимлар олиш учун отчопар бозорига кетаётгандим. Ўша кун шанба бўлгани учун, одам кўп эди. Яхши ниятлар билан уйдан чиқиб, йўналиш тақсиларидан бирига ўтирдим. Йўлда кетарканман ёнимда ўтирган йигитнинг ранги оппоқ оқариб кетганлигини кўрдим. Йигит: - Опа, валидолингиз йўқми? - деб сўради аранг.

Мен ҳар эҳтимолга қарши олиб юрадиган валидол таблеткамдан ва шишачада ҳар доим олиб юрадиган сувимдан ҳам узатдим. У дорини оғзига ташлаб сувдан ичди. Аммо, Чилонзордаги 16 - касалхона ёнидан ўтаётганимиз

лик, савоб бўлар. Тагин бирор кори-хол бўлиб юрмасин, - деди. Кўпчилик буни маъқулади. Касалхонага йигитни олиб келишганда, кўпчилик қатори мен ҳам машинадан тушиб ичкарига бирга кирдим. Чунки, ҳамшира бўлиб ишлаганим учун машинада унга ёрдам беришга анча ҳаракат қилдим. Аммо, қўлимдан келмади. Ҳамшира билан гаплашиб турардим. Йигитга ёрдам бериш учун ичкарига олиб киришмоқчи бўлаётганда, шифокор келиб қолди. У энгашиб йигитнинг томирини ушлаб кўрди-да, менга қараб:

-Кен қолибсизлар-ку, синглим! Нега вақтида олиб келмадинглар? - дея сўради. Мен йигитни танимаслигимни, у билан бир машинада кетаётган йўловчи эканлигимни айтдим. Ҳайдовчи ҳам буни тасдиқлади. Сўнг милицияга қўнғироқ қилишди. Ҳужжатларни тайёрлай бошладим. Ҳайдовчи иккимиз бўлган воқеани айтиб берди. Ҳамшира манзилларимизни ёзиб, тўлдирилган қоғозларга қўл қўйдиришди. Яхшиямки, марҳумнинг ёнида паспорти бор экан, уйга хабар қиладиган бўлишди. Шундан сўнг ўз

қаламим билан рақамларни нари-бери ёзиб олдим. Уч кундан кейин эса...

Уйимизда қиёмат бўлди... Қопқора кийиниб олган бир аёл эшигимизни тақиллатиб, мени сўради. Ҳайрон бўлганимча:

- Ҳайриниса мен бўламан, - дедим.

Шундан сўнг... У аёл мени уриб, юлиб кетди. Кўчамизда турган бир-иккита қўшни аёллар келишиб, аранг ажратиб олишди. Мен ҳангу-манг эдим. Йиғилган кўни-қўшилар уни бироз тинчлантиришиб уйга олиб киришди. Кейин яна унинг жазаваси бошланди.

- Айт, манжалақи, эримни нима қилдинг? Уни сен ўлдиргансан? Сени қаматиб юбораман, -дея бақира бошлади. Шунда ўзимни тутиб олдим-да: "Синглим, сиз адасаясиз. Мен ўша кунга ҳамма қатори эрингиз билан битта машинада оддий йўловчи эдим. Уни танимасдим ҳам. Шу машинада ўзини ташлаб юборди. Кейин ҳайдовчи, шулар қаторида мен ҳам касалхонага киргандик. Унга ачиндик" - дея тушунтироқчи бўлдим. У асти қулоқ солай демасди. Кейин қаердандир етиб келган маҳалламизнинг

Улар билан ҳам

гаплашамиз. Сизлар ҳам бўласизлар. Оиласи бузилиб кетса, нима бўлади, ахир? Мен туғилганимдан буён шу маҳаллада яшайман. Етти ёшдан етмиш яшаргача бўлганларнинг ҳаммасини қандай оёқ олишини яхши биламан. - деб жанжалга ҳулоса ясади. Эртасига улар яна келади дегани бўлишди. Мен эса гувоҳларни йиғишим керак эди.

Мен йиғлаб аввал касалхонага бордим, бахтимга ўша ҳамшира мени таниди. Унга воқеани тушунтирдим. Бечора афсусланди. Чунки, манзилимни ўша берган ва миннатдорчилик билдиришса керак, деб ўйлаган экан. Бахтимга ўша кун ўзим келган машинанинг рақамларини ёзиб олиб яхши қилган эканман. Отчопар бозори бекатига бориб, ҳалиги ҳайдовчини изладим. У ишламаётган экан. Аммо, уни таниганлар уйини тушунтириб беришди. Бир амаллаб топдим-да, бошимга тушган қўнғироқларни айтдим. Агар эртага уйимизга бормаса, маҳаллада ёмонотлик бўлиб қолишимни, оилам бузилиб кетиши мумкинлигини ҳам айтиб ялиниб-ёлвордим. У аввалга энсаси қотса-да, кейин рози бўлди. Унга ҳам уйимизнинг манзилини тушунтириб бир аҳволда уйга қайтдим. Маҳалладагиларга аллақачон гап етган бўлса керак, баъзи аёллар менга ғалати роқ қарашарди.

Келсам... Эрим даргазаб, минг зиёли, диёнатли инсон бўлгани билан айтмаган гапи қолмади.

- Бизни маҳаллада шарманда қилдинг, мен-ку, гапинга ишонарман. Аммо, маҳалладагилар нима дейди? Энди бу ердан

Эрим шу кун ишга бормади. Ҳайдовчи воқеани батафсил баён қилди. Воқеани кўрганлар Оллоҳни ўртага қўйиб буни тасдиқлашди. Мотамсаро аёл ҳаммамнинг олдидан мендан, эримдан ва қайнонамдан кечирим сўради.

- Эримга охири марта насибасини, дори ва сувини бегона бўлсангиз ҳам сиз берибсиз. Мен билан қиёматли опа-сингил бўлинг, - дея йиғлади.

Маҳалламизнинг оқсоқоли ақлли киши эди, у дарҳол қўшниларни йиғиб мажлис ўтказди. Бўлган гапни тушунтирди ва мен ҳақимда турли гап-сўзлар қўпаймаслигини таъкидлади. Ҳозир бориб-келиб тураимиз. Аммо, ўша воқеанинг кори кетса ҳам музми кетмайди кўнглимдан. Аёл мени "опажон" дея минг айланиб ўрилса-да, энди кўчада бировга ўйлашиб яхшилиқ қиладиган бўлдим. Яхшилиқ ҳамма вақт савоб эмас, баъзан, бошга ғавғо ҳам келтираркан.

Жувон сўзини тугатиб, оғир хўрсинди.

Автобусдан тушиб иккимиз ўз йўлимизга кетдик. Аммо, унинг гаплари мени ўйлантириб қўйди. Чиндан ҳам, яхшилиқ доимо яхшилиқ келтирармикан ёки...

Басира САЙДАЛИЕВА

Онани яна йўтал тутди. У юмшоқ сочиғини оғзига босиб учун энгашди-ю, келинининг лаб буриб, терс ўгирилганига кўзи тушди. Йўтала-йўтала ўзини ёстиққа ташлади. Бу дард уни тарқ этмас, нима қилсин? Ўзига қолса, келинининг ёнида йўталармиди...

Келинининг жирканишлари набираларига ҳам ўтиб бораётганини сезмайди, дейсизми. Андижонга қанот боғлаб учгиси келади-ю, бир илпинжи бор: эрта-ми-индин ўғли Баҳодиржон Россиядан келади. Ўғил дийдорига интиқ она қалби таҳқирларга чидаб: "эсон-омон кириб келсин, кўзига кўзим тушсин, ўша кунийёқ Андижонга кетаман", - деб ният қилиб ўтирибди.

Бу ёқда Гулбаҳорнинг бўйи чўзилиб қолган. Онаси ичиди бўлса, дафтар-китобни баҳона қилиб намозшомда ўртоғиникига боргиси келади. Келини Жамиланинг эса мажлиси кўп. Бекзоднинг оғзига бир қошиқ иссиқ тутиш ҳам онанинг зиммасига тушди.

- Бувижон, дадам ҳали-вери келмаса керак, - деб қолди бир кун Бекзод.

- Нега ундай дейсан, болам?

- Аям Бахши холамага пулларини, нарсаларини бериб: "Эримни Россияга кетказиб беринг", - деганида Бахши холам дадамнинг йўлларини париларига очирган эди. Кеча аям яна Бахши холамга телефон қилди. "Эримнинг қайтиш йўлини тўсинг, ўша ёқларда юраверсин", - деди.

ЁНГУН

Онанинг юраги зириллаб кетди. Титроқ кўллари билан тўғраётган масаллиғини кўйиб, Бекзодга қаради: - Ундай дема, болам. Аянг кўпчиликнинг назаридан юрадиган одам, бахшига бормас...

ХИКОЯ

- Ҳамшира ҳам телефонда гаплашиб олганидан кейин мих, исирик, сув, ипларини ишхонасидаги қизлардан бериб юборди. - Бу гапларни қўй, болам... Онанинг кўзлари намланди. Бекзоднинг сочларини силаб, пичирлади: - Оллоҳ инсоф берсин... Жамиллага бугун ҳам мажлис бўлди шеклли, болалар ухлаш учун телевизорни ўчиришганда эшик кўнгириги жаранглади. Жамила йўлақда турганча ичкари кирмасдан, Онани чақирди: - Буви, Андижонга машина борадиган

бўлиб қолди. Тугунингизни олинг, бирийўла сизни ҳам ташлаб келамиз. Ўзлингиз Россиядан келса, олдингизга ўзи боради. - Болам, кечаги йўл юриб... - Э, бўлсангиз-чи тезроқ! Машина кутиб турибди! Ўзингиз икки минг сўм пул билан келгансиз! Келганингиздан бери еб-ичиб ётибсиз, йўталингизга дори қиялпсиз? Шундоғам ахлат олишга бериладиган пулни озиқ-овқатга ишлатиб юбордим! - Ахлатнинг пулини, озиқ-овқатга ишлатманг, болам. Баҳодирим ўзи Россияда бўлса ҳам топганини жўнатиб турибди-ку... - Кўп гапирмай, тез бўлинг! Тайёр машинада уйингизга бориб оласиз! - деб Жамила ортига бурилди-да, Гулбаҳорни чақирди: - Мана бу михларни газпечнинг оловига қўйинг. Исирикни тутатиб, кўк латани ёндиринг. Газни ўчирма, мих қизиби тураверсин, - деб топшириқ бе-

риб, кўчага шошилди. Йўлак қоронғу экан, Она иккинчи қаватдан паста бир амаллаб тушиб олди. Жамила мажлисда чарчамаган эканми, Андижонга етгунча магнитофонда "Сен бўлмасанг - бошқаси", "Акажоним - акам" деган энгил қўшиқларни неча қайта айлантириб, бармоқларини қисирлатиб рақс тушиб кетди. Қайтиш эса, Жамила учун яна ҳам кўнглига бўлди: зим-зиё тун, салқин шабада, машина салониди атир, сигарет, коньякнинг омухта иси бошни айлантиради... -Сиз билан учрашиб юрганимни Шуҳрат акам билмасан, Миродил ака, ҳар ҳолда бошлингиз... Эси бўлса, ўзи келиш ўрнига сизни юборармиди. - Узингиз "гулба" қўймасангиз бўлди, Жамилахон. Ҳамма гап шу ерда қолсин. "Беш" ни ташланг!

Жамиланинг иссиқ кафтини ховучига олган Миродил уни қўйиб юборгиси келмади...

Тонг қоронғусида касалхонага икки "Тез ёрдам" бирин-кетин кириб келди. Биринчисиди тутун ичиди ухлаб димикиб қолган Гулбаҳор ва Бекзод-жон бехуш ётар, иккинчисига эса Андижон - Фаргона муюлишида ағдарилиб кетган машина ичидан сугуриб олинган Жамила билан Миродил жойлаштирилган эди...

Ирода ХАМРОЗ, Фаргона.

Килган бу сафаримизга жуда кўп бўлган, узоқ йилларнинг гапи. Воқеалар ҳам эски. Жойлари жаннатдан бўлишсин. Биз биринчи ҳовлисига бориб тушган Тўлга қишлоғилик онамининг катта тоғаси, ўта тақводор, илмли, мулаларнинг муллеси, художўй Барно бобо Шаманов, хотини Хурсанд момо, яна бир тоғамиз Тойлоқ Ёркулов, хотини, ўгли Му-кимтош (Асли исми Суюн)лардан менга шу воқеалар ёдгор бўлиб қолган, холос.

АВЛИЁНИНГ БЕЛГИСИ

Хурсанд момо (чечам) ҳикоя қилгандилар:

«Ховлимизнинг орқасидаги ялангликда пасттаккина супача билан белги қилинган, бир четида зиёратчиларнинг чирок ёқишлариға мўлжалланган ўчоқча ҳам ясалган авлиёнинг жойи бор. "Барно авлиё бува зиёратгоҳи" деб аталади. Қишлоқ одамларининг ният қилганлари шу авлиёга атаб ис чиқаришиб, ҳалиги ўчоқчасида чирок ёқишиб, танга, пул ташлашиб, тунаб, зиёрат қилиб кетишади. Шу супачага суюниб бир тут дарахти ҳам ўсган. Экилганига неча йиллар бўлган билмайман, жуда қадимий бўлса керак, одам сизгадиган коваклар ҳосил бўлган танаси қўл ушлашиб айланмишса уч-тўрт одамнинг ҳам қучоғига сизмас даражада йўғонлашиб кетган.

Бир қариндошимиз шу ялангликдан участка қурмоқчи бўлиб, ўзбошимчалик билан

атрофларини паҳса девор билан ўради. Авлиёнинг белгиси, супа билан тут ҳам ҳовли ичида қолди. Унинг бу шаккоқлигини қишлоқда ҳаммага юзига гапирди. Ҳалиям шу томон деворини бузиб, ичкарироқдан олиб, авлиёнинг белгиси, супа билан тутни ҳовлидан ташқарида қолдиришни кўп айтишди.

Шундай қилмасангиз бўлмайди. Зиёратга келувчилар қандай қилиб сизнинг дарвозангиздан кириб ўтишади. Тоқайгача келувчиларга дарвоза очиб ўтирасиз. Бу сизга-ям, келувчиларга ҳам ўнғайсизлик туғдиради. Авлиёни ҳовли ичида сақлаш яхшилик эмас. Ёки, хусусийлаштириб олмақчимисиз?

Бу гапларнинг биттасини унга қор қилмади. Қайсарлик қилдимиз, тентаклик қилдимиз ёки бир парча ерни қизганиб, хассислик қилдимиз, ишқилиб, ўз билганидан қолмади. Норозиликлар қўпаявергач, деворини зўрлаб буздиришларидан чўчидими ё ўзига бир нарса аввалдан теккан эканими, энди авлиё ҳам йўқ, зиёрат ҳам бўлмайди, деб трактор билан тутни кўпортириб, супани текислатиб ташлади. Касофати келиб-келиб хотинига урди. Узоқ ётди тўшакда азобланиб. Қайтиб турмай оламдан ўтди. Сал ўтмай ўзида ҳам белги қўрсатди. Ҳозир ажабтовур одам бўлиб қолган. Савдойими, телбами, хаёлоти, ишқилиб, нималиги Худога аён. Касалманддек ночор, кайфиятсиз юради.

АЖИНА БИЛАН ТАНИШУВ

Онам раҳматлик билан иккимиз икки эшакни миниб, қирқ чақиримча йўл босиб, онамининг тоғалари яшайдиган қишлоққа қидириб келдик. Барно тоғаникига тушдик. Иккинчи кунни тудан кейин иккинчи тоғаникига меҳмонга чақирдишди. Мен тенгими, мендан бир-икки ёш каттароқми ёлғиз ўғли бор экан. Мен ўша пайтларда беш-олти ёшларда бўлсам ке-

рак. Тоғалар яшайдиган ичкари ҳовлининг орқа тарафига яна жуда катта боғ ҳовлиси, унинг этагига полиз майдони бор экан. Айнан Мирзакаримбой салтанатини эслатади. Дарахтларнинг шоҳларида гуж-гуж турфа мевалар. Полизда қовун, тарвузлар фарқ пишган. Узун тахта, ёғочлардан ясалган дорлар-

га жой қилди. Онамининг тоғаси гурунглашиб ўтирганидан сўнг, кечки овқат ейилиб, чой ичиб бўлингач, меҳмонхона тарафга қўйилган ёғоч сўрига бориб ётди. Ҳамма тўшакка чўзилганидан кейин онам билан мезбон аёл гурунглаша бошлади. Уй эгасининг гапларига қулоқ тутиб ётдим:

- Иккови кечқурунда боғ томонда экан, билмай қолибман. Булар эшикчадан буёққа ўтишаётганида кўриб қол-

БИР САФАРДАН

ИККИ ВОҚЕА

дим. Юмуш билан эшикча ёнига боргандим. Аёл киши ўғлингизнинг отини тутиб, баланд овозда чақирди. Овоз боғнинг орқа томонидан келгани учун билдим-у, жон ҳолатда югуриб бориб, ўғлингизнинг қўлидан ушлаб бу томонга қандай силтаб тортиб олганимни ўзим ҳам билмай қолибман. Овозга жавоб қайтаришига улгуртирмадим. "Ҳа", деб овоз берса таом эди. Худонинг ўзи бир сақлади.

Қуриб кетқуруннинг макони боғ адоғидан ўтган йўл четидаги катта гужум дарахти тагида бўлса керак. Шу томонлардан ўтган-қайтганларга кўп кўриниш берармиш. Ажина кўриб, бундай сурбет ажанини ҳечам кўрмагандим. Кун ботиб, теваарак-атроф қоронғулашди дегунча манави эшикчанинги ёнида ўралашиб қолади. Аввалига аёл кишининг овозида отларимизни тутиб чақиради, сўнг улоқ, эчки бўлиб маърайди, охирида кучук бўлиб акиллаб-акиллаб, буёқдан ҳеч овоз, шарпа бўлмагач, анави девордаги тешик ёнида олов ёқиб бирпас туради-да, шу билан гум бўлади. Айрим кунлари ҳаракатларини ҳар кун таскорлайди, баъзида икки-уч кун кўринмай кетади. Бу ерда ачина қадимдан бўлган. Аввалда шу боғ яқинида ўтирган кимгадир қаттиқ шикаст ҳам берган. Отини тутиб, кечқурун чақириб келганида «ҳа» деб, овоз бериб чиққан экан-да. Буваамлар бизларга қаттиқ тайинларди: "Фақат қўрқманглар, чақирганига жавоб қилманглар, эътибор бермасдан юраверсанглар, ҳеч нарса қилолмайди, зиён етказолмайди", - деб. Энди чақирадимиз, маърайдимиз, хурадимиз, олов ёқадими эътибор ҳам бермаймиз, қўрқмаймиз ҳам, ўрганиб кетганмиз. Бир кун аввалроқ олов ёқиб кетган жойини бориб кўрдим, қул-пул йўқ ўрнида.

Олти ой бурун гужум тагида бир воқеа бўлган. Қишлоқда бир савдойи киши бор эди. Ёлғиз яшарди. Озроқ ичиб ҳам юрарди. Бир кечқурун йўлдан уйига томон ўтиб бораётса, гужум тагида бир аёл қунишиб ўтирганмиш. Бефарқ ўтиб кетолмасдан, бемаҳалда гужум тагида ёлғиз қунишиб ўтирган аёлга қизиқсиниб гап қотибди:

- Кимсан, бемаҳалда ёлғиз ўзинг бу ерда нима қилиб ўтирибсан? Аёл жавоб бермабди. Савдойининг ҳам савдойилиги тутиб, яна сўрабди. Аёл яна миқ этмабди.

-Таниб қолишимдан қўрқиб, гапирмаяпсанми, - у шундай деб аёлга яқинлашибди. - Мени кутаётган

бўлмагин, тагин.

Аёл яна гапирмагач, ёнига чўккалаб, елкасидан кучибди. Кутилмаганда аёл унинг юзига шапалоқ тортиб юборибди. Олишув бошланибди. Ҳалиги савдойи доим белига икки қулоқча чилвир ип боғлаб юрарди. Олиша туриб, белидаги чилвирни ечиб олибди-да, аёлнинг икки қўлини боши устидан қилиб тортиб боғлабди. Чилвирнинг иккинчи учини дарахт танасига маҳкам боғлагач, зўрламоқчи бўлибди. У ёғини эслаб олмасмиш.

Эртаси кун азонда йўлдан ўтаётган кимдир кўриб қолибди. Кийимлари ҳар томонга сочилиб ётган савдойи қияланғоч холда ҳушсиз ётганмиш. Кафтида ариқдан сув олиб юзига сеппиди. Хуллас, сал ўзига келтириб, кийинтиргач, бундай ҳолда ётишининг боисини сўрабди. Савдойи бўлган воқеани узоқ-юзоқ айтиб бергач, бирданига энтикиб сўрабди:

- Аёл қани?

- Қанақа аёл?

- Дарахтга боғланган аёлни айтаяпман!

Ўткнчи дарахт ёнига борибди. Бир учи дарахт танасига маҳкам қилиб боғланган чилвирнинг ерда ётган иккинчи учини қўлига олиб, зимдан разм солиб қараса, ҳалқача бўлиб боғланиб турган бу учига, ҳалқача ичига кучукнинг жунлари ёпишиб турганмиш. У воқеанинги асл маъносига тушуниб етибди-ю, савдойини уйига олиб борибди. Бечора кечга яқин оламдан ўтибди.

Мен бу гапларни эшитмасам-да, у пайтлари асл моҳиятини унчалик тўлиқ тушуниб етмасдим. Ачина ҳақиқатда тўла тасаввурга эга эмасдим. Шунинг учун йўлаб, мулоҳаза қилиб, хулоса чиқаришга ҳам ақлим етмаган. Фақатгина хотирамда сақланиб қолаверган. Энди хотираларни қайта жонлан-тириб, тиклаб, ўша воқеаларни эсларканман, кўтариб олганим қопқора улоқча, лабимни ялаётган сариқ кучукча ўзимга зиён етказмаганидан ҳам қувонаман, ҳам ажабланаман. Бунинг сабаби, у пайтларда ачина нималигини билмаганим, сесканиб қўрқмаганим, даҳшатга тушмаганим, улоқчанинги кучукчага айлиниб қолиши ҳам онгимга етиб бормаганлиги ва болалик қилганимдан бўлса керак деб ўйлайман.

Яна бир томони, ўша ёшимгача ҳам мени ҳеч ким, ачина келди, алвасти келди... деб қўрқитмаган, юрагимга гул-гула солиб, кўнглимда ваҳима ўйотмаган. Ваҳимали номлар қалбимга ўрнашмаганди. Қисқаси, қўрқмас бўлиб ўсиб келаётганим боис, кўнглимга олманман. Илк бор ачина билан танишувим шундай бошланган. Кейингилари ҳақида бошқа гал ҳикоя қилиб берарман.

Нормамат ТОВА,
Кашқадарё вилояти.

ЖАНЖАЛЛИ ОИЛАДА БҮЙ ҲАМ

Айрим оналар боласининг буйи секин ўсаётганидан шикоят қиладилар. Буйнинг ўсиши эса албатта боланинг овқатига ҳам боғлиқ. Болалар буйини ўстириш хусусиятига эга бўлган кўкпиез, сабзи, гулкарам каби сабзавотларни еб тургани маъқул.

Буёқ Британиялик тадқиқотчилар шундай хулосага келдиларки, тез-тез жанжал бўлиб турадиган оилаларда боланинг буйи тенгқурларига қараганда секин ўсар экан. Агар улар учун яшаш мухити ўзгартирилмаса, боланинг буйи тенгқурларига қараганда 10-15 см. пастроқ бўлиб қолиши мумкин. Шу боисдан уларни чўл хавосига олиб чиқиш нияятда фойдалидир. Чунки чўл хавоси турли-туман шифобахш ўт-ўланларнинг хиди билан тўйинган бўлади. Бу эса боланинг нафас олишини раванлантириш билан биргалликда, унинг миёсидаги руҳий толиқишларни очиб юборади. Худди ана шундай руҳий толиқиш, хафаконлик боланинг буйини ўсишига салбий таъсир этар экан. Нима қилганда ҳам болангизни чўлга яқин жойларда дам олишига эътибор берганингиз маъқул.

УЗУМ МЕЪДАНИ БАҚУВВАТ ҚИЛАДИ

Ота-боболаримиз нонуштага узумни иссиқ нон билан ейишни тавсия қилганлар. Бунинг сабаби сахарда узилган узумда меъда қувватини оширувчи ширалар кўпроқ бўлади. Тандиридан янги узилган иссиқ нонда эса айнан узумнинг шифобахшлик хусусиятини оширувчи инфра қизил нурлар мавжуддир.

Шу боисдан узумни иссиқ нон билан ейилганда, танада моддалар алмушинуви яхшиланади, меъда ва юрак фаолияти мўтадиллашади. Баъзилар узумни уруғидан тозалаб истеъмол қилишни маъқул кўради. Боболаримиз эса бундай ҳолга йўл қўйишмайди. Чунки узумнинг шираси билан бир қаторда, унинг уруғи ҳам меъда ва ичак фаолияти учун фойдалидир. Узумнинг шираси хафаконлик касалидан фориғ қилишда бебаҳо малҳамдир. Унинг уруғи сийдик йўлидаги тикинларни тозалаб, юракка энгиллик беради, кайфиятни кўтарди. Узумни наҳорда иссиқ нон билан тўйиб еяверинг.

НОРДОН ОЛЧА ВА НОРДОН АНОР ХИСЛАТИ

Нордон олча ва нордон анор шарбати асабий-лашувнинг олдини оловчи энг ишончли табиий малҳамдир. Ҳар икки меванинг шарбатига юрак фаолиятини мўтадиллаштирувчи фойдали витаминлар серобдир.

Ҳар куни бир стакан олча шарбатини ичиб турган киши асаб касалликларига умуман чалинмайди. Анорнинг эса ширинига нисбатан нордони икки баробар фойдалидир. Нордон анор шарбати овқат ҳазм қилишни яхшилаш билан бирга асаб тизими фаолиятига самарали таъсир кўрсатиш хусусиятига эга. Айни пайтда миёда юзага келган тикинларни очиб юборади. Чунки нордон олча ва нордон анор шарбати қонни тозалаб суюлтиради. Бу эса зехнни ўткир бўлишида муҳим омилдир. Колаверса, одамнинг юзини тиниклаштириб, гўзаллаштиради. Шамоллаш касалидан ҳам сақлайди.

ИЛОН ШЎРВАНИНГ ФОЙДАСИ

Илон шўрвани иссиғида бир мартагина симириб ичиб, ўраниб ётсангиз, сиздаги сурункали шамоллаш хасталиги тамомила йўқ бўлиб кетади. Чунки илон шўрвада (айниқса кулвар илон шўрвасида) бадандаги хилларни ҳайдовчи хусусият кучлидир. Яъни касаллик кўзговчи хиллар тер билан бадандан чиқиб кетади.

Хозирда илон шўрва тайёрловчиларни ҳар бир вилоятдан топса бўлади. Масалан, Андижон вилоятининг Пахтабод туманида илон шўрва тайёр-

ловчи оила бор. Ёки кўнглингиз кўтарса, бундай шўрвани уйда тайёрласа ҳам бўлади. Бунинг учун илоннинг бошини чопиб ташлаб, докага тугулади-да, қайноқ сувга беш дақиқа солинса, унинг пўсти осонгина шилинади. Сўнг илонни идишга солиб, паст оловда икки соат қайнатилса, шўрва тайёр бўлади. Унга туз ҳам, бошқа масаллик ҳам солинмайди.

песга даво бўлади, деб ҳисоблайдилар. Шу боисдан Хитойда қизил лавлагни жуда кўп таомларга қўшиб истеъмол қилинади.

Қизил лавлага бадани киздириш хусусиятига эга. Шу хусусияти билан у бадандаги қувватни оширади ва микробларга қирон келтиради. Уни суюқ овқатларга солиш ҳам, турли салатларга қўшиш ҳам бир хилда фойдалидир. Уни мунтазам истеъмол қилиб борган кишида вужуд тетиклиги таъминланади. Хотира ҳам мустаҳкамланади, ҳам жисмоний, ҳам ақлий имконият кўтарилади.

Лавлага солинган таомлар жигар касалига ҳам ниҳоятда яхши шифо бўлади. Лавлаг салати жизза билан истеъмол қилинса, шамоллашдан қолган асоратларни бадандан ҳайдаб чиқаради.

ЛАВЛАГИ ЕСАНГИЗ, БУҚОҚ БЎЛМАЙСИЗ

Қизил лавлага йод моддасига бой сабзавотдир. Уни истеъмол қилган кишилар буқоқ касалига чалинмайдилар.

Хитойликлар қизил лавлагини ҳатто песга даво бўлади, деб ҳисоблайдилар. Шу боисдан Хитойда қизил лавлагни жуда кўп таомларга қўшиб истеъмол қилинади.

Қизил лавлага бадани киздириш хусусиятига эга. Шу хусусияти билан у бадандаги қувватни оширади ва микробларга қирон келтиради. Уни суюқ овқатларга солиш ҳам, турли салатларга қўшиш ҳам бир хилда фойдалидир. Уни мунтазам истеъмол қилиб борган кишида вужуд тетиклиги таъминланади. Хотира ҳам мустаҳкамланади, ҳам жисмоний, ҳам ақлий имконият кўтарилади.

Лавлага солинган таомлар жигар касалига ҳам ниҳоятда яхши шифо бўлади. Лавлаг салати жизза билан истеъмол қилинса, шамоллашдан қолган асоратларни бадандан ҳайдаб чиқаради.

САБЗИНИ КАРСИЛЛАТИБ ЭНГ

Тишингиз соғлом бўлса, сабзини яхши ювиб ташлаб, уни карсиллатиб еяверинг. Табобатчилар сабзини карсиллатиб ейиш натижасида ошқозон сўлак безлари ишлаб чиқаришни сезиларли қўпайтиради, деган хулосага келишди. Бу эса овқат ҳазм бўлишни осонлаштириб, қон босимини ҳам пасайтиради.

Сабзини тишлаб ейиш, тишларни ҳам мустаҳкамлайди. Ошқозон-ичак фаолияти ҳам сезиларли даражада яхшиланиб бораверади. Агар тишларингиз сабзини узиб олишга чайнашга ярамаса, уни қирғичдан ўтказиб, истеъмол қилсангиз ҳам бўлаверади. Ҳар куни сабзи истеъмол қилган кишининг юзи тиниклашиб, вужуд эса тетиклашиб бораверади.

К. НИШОНОВ тайёрлади.

САВОЛ БЕРИНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ

-Айтишларича, тибет монахларининг ёмон кайфиятини яхшилайдиган махсус усуллари бор экан?

Тибетлик монахлар ёмон кайфиятдан қутулиш сирларини яхши билишади. Руҳшунослар ибодат қилиш хотиржам ҳолатга тушишнинг энг ишончли усули эканлигини таъкидлашади. Тибетлик монахлар шундай дея ибодат қилшаркан:

- Эй, Худоё! Ўзгартиришим мумкин бўлган нарсага ўзгартира олишим учун ўзинг куч-қудрат, ўзгартира олмайдиган нарсага кўникишим учун матонат, сабру тоқат бергин! Шунингдек, биринчисини иккинчисидан ажрата олишим учун донолик ато этгин!

- Кўпинча уйда мусиқа кўйиб юмуш қиламан. Бу иш қобилиятимиз ошишига ёрдам бериши мумкинми?

Чиндан ҳам телевизор қўйган ҳолда ёки ёқимли мусикалар садоси остида юмуш қилишни яхши кўрамыз. Бу бизнинг ишлаш қобилиятимизни оширади, деб ўйлашимиз ҳам рост. Аммо!..

Буни тажриба асосида текшириб

кўрилганда бошқача, натижалар бергани маълум бўлди. Инсоннинг миёси кўргани ва эшитганини (ҳатто бизга умуман фойдаси бўлмаса ҳам) сезиш органлари орқали қабул қилар экан. Қувватни беҳуда нарсаларга сарфлаш эса тез толиқишга, баъзан эса асаб хуружга ҳам олиб келаркан.

- Кўз толиққанда чарчокни кетказиш компресс ёки соғайтирувчи бирор машқлар қилиш мумкинми?

Кўздаги чарчокни кетказиш учун қуёқ чойдан ёки мойчечак (ромашка) дамлама сидан тайёрланган компресс қўйсангиз, бирпасда кўзингиз равшан тартади. Шунингдек асалдан қилинган компресслар ҳам яхши таъсир қиладди. Бунинг учун бир чой қошиқ табиий асални 1,5 стакан микдоридаги қайнаган сув билан аралаштириб, совуқ кўзингизни ювасиз.

Баъзан кўз тез толиқиш, қўриш хиралаша бошлайди. Шунда ҳар куни кўз олмасини юқорига, ёнга ва ҳар томонга 30 мартадан айлантриб машқ қилдиригиз. Юзингизни юваётганингизда кўзларингизга 40 марта сув билан секин-

секин уриш ҳам кўзлардаги қон айланишини яхшилайди.

- Меҳнат таътилидан кейин иш бошлашим қийин бўлди. Дам олишнинг миёга таъсири борми?

-Уч ҳафта давомида бирор иш қилмаган одамнинг миёсида фаол ишлайдиган 20 нуктанинг 10 тасидаги фаолият йўқолиб кетаркан. Дам оларканмиз, қундалик одатдан четга чиқамиз. Яъни, шошилиш, воқеаларга муносабат билдириш, тезкор қарорлар қабул қилишимизга ҳожат қолмайди. Бунинг натижасида доимо фаол ишлайдиган миёмиз «дангаса» бўлиб қолади. Лекин, қундалик 10 дақиқалик машқ қилиш, қроссворд ечиш ёки шахмат-шарҳка ўйнаш миёнинг иш қобилиятини сақлашга катта ёрдам беради.

-Чаканда(облепиха) мевасидан қандай қилиб ёғ олиш мумкин?

- Чаканда ёғи-сехрли малҳам! Азалдан аҳждолларимиз у билан қўйганини, совуқ урганини, турли ошқозон ва ичак касалликларини даволаганлар. Ёғ шундай тайёрланади.

Мевани яхшилаб ювиб, қоронғи жойда қуритасиз. Сўнг кофе майдалагичда ёки ўғирчада тўйиб, устига ёғип турар даражада ўсимлик мойи қуясиз.

Хона ҳароратида қуёш нури тушмай-диган жойда уни бир ҳафта сақлаб-сиз ва вақти-вақти билан аралаштириб турасиз. Шундан кейин ёғни сиқиб олиб, тинигунча қутасиз.

Эҳтиёт бўлинг, қуйқаси ёққа тушмасин!

Тайёр малҳамни шиша идишга қуйиб, совутгичда сақлаш тавсия этилади.

- Менинг бошимга бир мусибат тушган - экзема билан оғриганман. Очиқ кийимлар қия олмайман. Ҳеч қандай дори наф бермапти. Нима қилай?

- Бу касаллик билан оғриганлар оксилли ва шўр овқатлардан парҳез қилишлари шарт. Кўк чойгина организмни тозалаб, асабингизни тинчлантиради. Суви чиқиб турган экземага қўрғошин сувига ботирилган пахта ишлатилади. У билан 2%ли буров эритмаси ёки бор кислотаси эритмаси сурилади. Яранинг шилинишидан рух мойи қутқазди.

Бу касаллиқни даволашда яна бир халқона усулдан фойдаланиш мумкин: 2 ош қошиқ қатрон, 1 ош қошиқ ёнувчан суюқлик, 0,5 ош қошиқ асалари мўмийеси, 1 ош қошиқ асал, 1 ош қошиқ сирка эссенцияси, 4 ош қошиқ pista ёғи аралаштирилиб, 20 дақиқа паст оловга қўйиб, қавлаб турилади. Аралашмани совутиб, юпка қилиб яраларга қўйилади. Иншооллох, шифо топасиз.

Ҳамида ва Мадина тайёрлашди.

ЯНГИЛИКЛАР, КАШФИЁТЛАР, ШОВ-ШУВЛАР

ИНСОН АҚЛИ ТАНАДАН ТАШҚАРИДА ХАМ ИШЛАЙ ОЛАРКАН

Яқинда Буюк Британияда ўтказилган тадқиқотлардан маълум бўлишича, инсон ақли унинг танасидан ташқарида ҳам мавжуд бўларкан. Юрак-кон томир хасталиги билан оғриган беморларни текширган олимлар юқоридаги хулосага келишди.

Юраги 11 секунддан ортиқ вақтга тўхтаб қолган беморларнинг 15% ўша чорасиз дақиқаларда ўз палаталарини қайдадир - юқорида кўриб туришганини айтадилар, деб тасдиқлайди шифокорлар.

Одатда, юрак 11 дақиқа ва ундан ортиқ вақт тўхтаб қолганда, мия фаолияти ҳам тўхтайти ва клиник ўлим содир бўлади. Шу сабабли олимлар ақл мия тўқималаридаги нейронларнинг ўзаро бир-бирига таъсири ҳосиласи эмас, балки аниқ майдон бўлса керак деб, тахмин қилмоқдалар.

КЎНГИЛ ОҒРИГИ СИНГАН ОЁҚ ОҒРИГИГА БОР...

Ранжитилган одамлар бошидан ўтказган кўнгил оғриши оёғи синган одам бошидан кечирган оғриқдан кам эмас. Америкалик олимлар аниқлашларича, инсон танасида бўлган жисмоний оғриқ ҳам, қалбидан кечган руҳий оғриқ ҳам бош миянинг битта қисмида акс этар экан. Уларнинг фикрича, инсон учун энг кучли руҳий зарба - уни бошқалар тан олмаслигидир.

Тажриба даврида 13 киши ҳам кўнгилли бўлиб қатнашди ва бехосдан шу 13 киши уйида қатнашишга муносиб эмаслиги эълон қилинди. Айни вақтда ўзларига сездирмай уларнинг мия фаолиятини кузатиб турувчи аппаратлар ўрнатиб қўйилган эди. Асбоблар тажриба-уйиндан чиқариб юборилганини эшитган лаҳзада бу кишиларнинг миёсида кучли оғриқ бошланганини қайд этди. Бу оғриқ кучли жисмоний зарба еган одамда бўлган оғриқдан кам эмасди.

ТИШ ЮВИШНИНГ ҲАМ МЕЪЁРИ БОР

Тишларни тозаламаслик ёки камдан-кам тозалаб юриш тишларни жуда тез ишдан чиқошига олиб келади. Бироқ узоқ тозалаш ҳам, фаол тозалаш ҳам зарарли. Бу тишларни нуратади ва тўкиб юборади. Тажриба ўтказишда қатнашган 12 кишининг тишларини кузатган британиялик олимлар ана шундай хулосага келдилар.

Тадқиқот қатнашчилари 16 хил тиш тозалаш усулини синаб кўрдилар: улар жағларига ўрнатилган тиш чўткасида 30 сониядан 3 дақиқагача вақт давомида 75-300 грамм босим билан тиш тозалашди. Тозалаш даври 2 дақиқа, босим кучи 150 граммга етганда тишни қоплаган губор кетиши сезиларли даражада фаоллашди, бироқ бу чегарадан ўтган эса тишларни қоплаган зарарли нарсалар бояғидек қолаверди. Тажриба "қурбонлари" компьютерга уланган электр чўткадан фойдаланишди. Стоматологлар оддий тиш чўткаси билан ювганда шундай натижа бўлишига ишонишди.

УЙКУ ҲАММАСИНИ ЭСЛАТАДИ

Рисоладагидек уйку унутилган айрим маълумотларни эслатиш билан бирга, кундузи бизнинг эсимизга келмаган нарсаларни ҳам ёдимизга солади. Америкалик тадқиқотчилар ана шундай хулосага келдилар.

Тадқиқотларда 10 киши ихтиёрий равишда қатнашди. Яхши ухлаб дам олиб уйғонган киши кечаги иш кунида қаттиқ унутган нарсаларини эрталаб аниқ эслайди. Мутахассисларнинг фикрича, бу қисқа мuddатли хотира яхши уйку давомида "умри узоқ" хотирага айланишидан бир далолатдир.

Умуман, хотира узоқ-юлуқ бўлишидан қочиб унутган нарсаларни эслаш кифоя.

ГРИППНИ ХОҲИШИМИЗ КУЧИ БИЛАН ЕНГАМИЗ

Миямиз грипп ва шамоллашга қаршилиқни назорат қилиб туришга қодир. Мия фаолияти билан ҳаёқонланиш ва организм иммунитет орасидаги тўғридан-тўғри боғлиқлиқни исботлаб берган олимлар юқоридаги хулосага келишди. Бу кашфиёт, жумладан, тажару ҳолатда юрвучи кишилар нега тез-тез грипп билан оғриши сабабини изоҳлаб беради. АҚШлик бир гуруҳ невролог олимлар аниқлашчи, ҳаяжонли ҳолатларнинг шаклланишидан ташқари организмнинг иммунитет тизими фаолиятида ҳам одамнинг бош миёсига қобиғида содир бўлувчи электрик фаоллик ҳал қилувчи рол ўйнайди. Мутахассисларнинг фикрича, бу тажриба шуни кўрсатадики, бош миёсига фаолиги юқори бўлган кишилар гриппга қарши воситалардан яхши таъсирланадилар. Шу тариқа, олимлар одамнинг руҳий соғломлиги билан жисмоний саломатлиги ўртасида тўғридан-тўғри ўзаро боғлиқлик мавжудлигини кўрсатиб бердилар.

КИМ ЯХШИРОҚ КЎРАДИ: ЭРКАКЛАРМИ ЁКИ АЁЛЛАРМИ?

Нега эркаклар кўпинча шундоқкина бурни остида турган нарсани ҳам кўрмайдилар? Аёллар эса бунинг акси: улар, аксинча, атроф-муҳитдаги жуда майда деталларни ҳам, ён-веридидаги одамларнинг ташқи кўриниши, ҳатто хулқ-атворидаги зигиртдек ўзгаришни ҳам дарров илғаш қобилиятига эга.

Врачлар буни шундай изоҳлайди: аёлларнинг кўзлари эркакларнинг кўзларига нисбатан кенгроқ доирани кўради. Рўзгор бекаларининг миёсига яратган томонидан шундай дастур юкланганки, у бошининг тўрт тарафида мавжуд нарсаларни, ҳеч йўқса, 45 градусли сектор бўйича аниқ кўра олиши шарт, яъни ўнг ва чапдаги тепа ва пастдаги нарсалар унинг эътиборида - назарида бўлиши керак. Кўпгина зийрак аёлларнинг тевақили кўриш доираси 180 градусга тенг. Эркакларга эса ҳаёт бошқача бурчи юклаган: улар худди мерган овчилар сингари мақсадни кўзлари билан топа олишлари ва нишонни нигоҳидан қочирмаслиги зарур. Бу мақсад анча олисда бўлса ҳам барибир. Эркаклар олдиндаги узоқ масофадаги нишонларни аниқ-тиниқ кўрадилар.

УЗОҚ ЯШАШ УЧУН НИМАЛАРГА ЭЪТИБОР БЕРИШ ЗАРУР

Ўрта Осиё ва Кавказ халқлари орасида умри узоқ кишилар кўпроқ учрашини ҳамма яхши билади. Бироқ бу умри узоқлик сирини табиий-экология омиллари билан ташқари чекланган умргузаронликка ҳам боғлиқлигини кўпчилик билмайди. Узоқ умр кўриш учун турмуш тарзида нималарга эътибор бериш зарурлигини илк бор 1912 йили Туркистонда қўрилган "Қора Кут" газетаси эълон қилган эди. Унга кўра, кўп яшашнинг қуйидаги оддий қоидаларига амал қилган киши ўзининг юз ёшини нишонлаши аниқ:

1. Кўпроқ очик ҳавода юринг.
2. Эртароқ ухлаб, эрта туринг.
3. Олти соатдан оз, лекин етти ярим соатдан кўп ухланманг.
4. Чой ва кофеини озроқ ичишга ҳаракат қилинг, чекиш ва алкагол ичимлигидан узоқ юринг.
5. Бир кунда бир мартагина гўшт енг.
6. Ҳар кун тонгда илиқ сувда ювининг.
7. Ҳафтада бир кун дам олинг, бу кунларда ўқиш ва ёзиш билан умуман шуғулланманг.
8. Ипаки (айниқса сунъий!) матодан тикилган кийимлар кийманг, қийимнингиз иложи борица дағал матодан бўлсин.
9. Қаттиқ ҳаяжонланишдан сақланинг. Зўриқиб ақлий меҳнатга ўзингизни урманг.
10. Бўйдоқ бўлсангиз, уйланг, бева бўлсангиз, дилкаш дўст топинг.
11. Ортиқча иссиқ хонадан қочинг.

М.МУРОВА тайёрлади.

Мириқиб ухлатади

Атиргулни гуллар маликаси, деб беиз айтишмайди. Унинг ҳиди асаб тизимини тинчлантиради. Ўтишдан аввалроқ ёстигингиз устига тўрт-беш дона атиргул ташлаб қўйинг. Кейин уларни қўлга олиб, чойшабга бир сидра уриб чиқинг. Унинг ҳиди вужудингиздаги зўриқиларни босиб, ёқимли ва тинч уйқуни кафолатлайди.

Ишга муҳаббат уйғотади

Иш жойингизни атиргул билан безатинг. Яъни атиргулдан 4-5 донасини гулдонга солиб, яйратиб қўйинг. Иш бошлашдан олдин уларга боқиб, ҳидланг ва кайфиятингизни кўтариб олинг. Японияликлар атиргул ҳиди мия фаолиятини сезиларли яхшилайдигани, деган хулосага келдилар. Эрталабда атиргул ҳидидан баҳраманд бўлган кишининг иш унуми 15-20 фоизи ортар экан.

У энг яхши совгадир

Яқинларингизни туғилган кунига албатта атиргул совга қилинг. Агар совган қизингизга етти дона атиргул совга қилсангиз - бу муҳаббатингизни беғуборлиги рамзидир. Нега етти

АТИРГУЛНИНГ ЕТТИ ХОСИЯТИ

дона? Чунки етти иқлимнинг яхшилигини етти дона гулга жамладим, деган маъно акс этади. Оқ атиргул эса - оккўнгиллик рамзидир.

Атиргулдан чой дамланг

Атиргул япроғидан дамланган чой лаззатли ва шифобахшдир. Бунинг учун атиргул япроғини сувга солиб, икки-уч дақиқа қайнатсангиз кифоя. Уни иссиқда симириб ичинг. Ана шунда унинг хушбўй ҳиди ва таркибидаги фойдали углеводлар миёга ўрнашиб қолган бёмани хаёлларни ҳайдайди. Кайфиятингизни яхшилаб, юрагингиз фаолиятини мўътадиллаштиради.

Унинг сувида юз ювинг

Атиргулни булоқ сувида 4-5 дақиқа қайнатилса, шифобахш гулоб тайёр бўлади. Гулоб билан юз ювилса, чехрангиз тиниқлашиб, турли доғлар йўқолиб кетади. Атиргул сувида бўйинни ювсангиз, майда ажинлар йўқолиб, бўйин те-

риси силлиқлашади. Сиздан кун бўйи атиргул ҳиди келиб туради.

Ундан мураббо тайёрланг

Атиргулдан тайёрланган мураббо энг хушбўй ва шифобахш таомдир. Бундай киём одамнинг мия қобиғига бевосита таъсир кўрсатиб, тафаккурни янгилаш хусусиятига эга. Бу айниқса сал нарсаларга сиқиланиш билан унутган нарсаларни эслашга ёрдам беради. Бунинг учун атиргул япроқларини ййгиб, шакарда ёки новотда қайнатиб олсангиз кифоя. Агар сиз хар кун нонуштада гулқиём есангиз, ошқозондаги зарарли хилтларни қувади. Сизга тетиклик бахш этади.

Салатга атиргул қўшинг

Атиргул япроқларини майда тўғраб, бемалол салатга қўшсангиз бўлади. Айниқса, атиргул япроқлари сўзмали салатларга мос тушади. Ўтмиш авлодларимиз атиргул япроғидан пишлоқ-

ли ва сўзмали салатларни жуда кўп тайёрлаганлар. Бундай салатлар иштаҳани очади ва ичак-меъда фаолиятини яхшилайдигани. Баданини ёшартириш хусусиятига ҳам эга. Бундай салатни болалар ҳам бемалол истеъмол қилса бўлаверади. У бадандаги жамики губорни ҳайдаб, кайфиятни хушлайди.

К.НИШОНОВ тайёрлади.

Биласизми?

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган кўлёмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

Газетадан кўчириб босилганда «Оила ва жамият»дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
Табриқлар, эълонлар: 133-04-50
Бўлимлар: Оила -133-04-35, 134-25-46
Бухгалтерия: 132-07-41

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент - 700000
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г - 1040. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.
Адади - 16145
Саҳифаловчи — Ш. БАРОКОВ
Рассом — Н. ХОЛМИРДОНОВ
Навбатчи — С. ФАХРИДИНОВА
Мусаҳҳиҳ — С. САЙДАЛИМОВ